

SOSIALISTISK

fremtid

UTGIS AV BEVEGELSEN FOR SOSIALISME

#1 / 2007 - LØSSALG KR. 25,-

Kommer kursskiftet?

Kollektivtrafikk - Etnisitet
Hviterussland - 11. september

Under overflaten

Moren min lærte meg noe viktig mens jeg var liten; "du skal mene alt du sier, men du trenger ikke si alt du mener". Her i redaksjonen har vi tenkt litt rundt dette og funnet ut at man ikke selv trenger å mene alt man trykker, men at det kan være viktig å trykke det likevel.

Når vi kjører en seks siders artikkel med et nokså positivt bilde av situasjonen i Hviterussland, er det noe av denne tanken som ligger bak.

Pressedekningen av Hviterussland i Norge er ensidig og unyansert. Mange argumenter og opplysninger kommer sjelden eller aldri frem i det offentlige ordskiftet. Vi gir dekningen en nødvendig motvekt.

Mange av dere vil sikkert sette kaffen i vrangstrupa når dere leser "Heroinutdeling" - en artikkel som tar til orde for en omfattende reform av norsk rusmiddelpolitikk. Artikkelforfatteren foreslår blant annet offentlig kontrollert heroindistribusjon. Men, når et slikt tiltak kan dokumentere effekt, slik erfaringene fra Zurich i Sveits viser - i form av redusert rekruttering av nye brukere, og et bedre og mer verdig liv for de som ikke klarer å bli stofffri - er vi nødt til å ta argumentene på alvor.

Vi har også satt av noen sider til artikler hvor det tas til orde for gratis kollektivtransport i norske storbyer og utbygging av hurtigtog.

Hviterussland, heroin og hurtigtog har kanskje en ting til felles, det er tema der det er mangel på åpen og sannferdig diskusjon.

Det er alt for mange redaksjoner og journalister i dette landet som er alt for flinke til en ting - selvsensur. Vi prøver å gå under overflaten, forhåpentligvis uten å drukne. God lesning og lykke til som en mer plagsom og spørrende samfunnsborger.

Muligheter

Det har gått et år siden den rød-grønne regjeringen kom til makten. Det kan sies mye om den, både på godt og vondt.

Men sikkert er det at regjeringen trenger konstruktiv kritikk og press nedenfra. Med Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet i regjering, er mulighetene bedre enn tidligere for å nå frem med våre krav. Likevel synes det å være færre demonstrasjoner med krav rettet mot myndighetene enn under den forrige regjeringen. At noen av "våre egne" sitter i regjering må ikke handlingslamme oss.

Marcos Amano
redaktør

INNHOOLD

Vil regjeringen levere?	4
Gratis kollektivtransport / hurtigtog	6
Hviterussland	14
9/11	16
Den uungåelige etnisiteten?	18
Heroinutdeling	20
Lulas vei	23

SOSIALISTISK *fremtid*

Utgis av: Bevegelsen for Sosialisme,
Boks 131, 5804 Bergen.

E-post:
sosialistiskfremtid@bevegelsen.no

Redaktør: Marcos Amano

Redaksjon: Marcos Amano, Asgeir Bjørkedal og Even Sandvik Underlid.

Signerte artikler står for forfatters regning og representerer ikke nødvendigvis Bevegelsen for Sosialisme sine synspunkter.

Trykk: Designtrykkeriet
Opplag: 1500
ISSN 1503-6537

Redaksjonen avsluttet: 20. november 2006.

650.000 døde i Irak

USAs invasjon av Irak er så langt direkte skyldig i 654.965 dødsfall. Dette melder medisintidskriftet *The Lancet* den 12. oktober i år.

De som står bak rapporten har sammenliknet dødstall i landet før og etter invasjonen. De påpeker at 610.000 av disse døde av voldshandlinger, og at 31% av disse døde som følge av handlinger begått av koalisjonsstyrkene.

The Lancet

Blokaden kveler Cuba

- En strammere amerikansk handelsblokada kostet Cuba fire milliarder dollar i løpet av 2005, i følge viseutenriksminister Bruno Rodriguez.

Blokaden mot Cuba rammer ikke bare handelen med USA, men også Cubas handel med resten av verden. Den har derfor blitt fordømt av FN som folkerettsstridig, da den begrenser Cubas handel med tredjeland. I fjor stemte 182 land i FNs generalforsamling for en forømmelse av blokaden. USA, Israel, Marshalløyene og Palau stemte mot.

For det blokadens koster Cuba i løpet av bare én dag, kunne landet kjøpt ca. 80 nye busser med aircondition fra Kina.

Miami Herald / SF

Valgjuks i Mexico

Latin-Amerikagruppene i Norge (LAG) oppfordrer norske myndigheter til å ikke anerkjenne den nye regjeringen i Mexico inntil en fullverdig stemmeopptelling har blitt gjennomført. I valget, som ble avholdt den 2. juli, ble det rapportert om uregelmessigheter ved så mye som 67% av valglokalene. I følge den offisielle opptellingen tapte venstresidens kandidat med en svært knapp margin, cirka 0,56%.

Valgkommisjonen i Mexico har avvist kravet om nyopptelling av alle stemmesedlene til tross for noen av de største demonstrasjonene i landets historie hvor dette kravet ble stilt.

LAG / SF

“Å kalle Bush for djevelen er en fornærmelse mot sistnevnte. Djevelen er ond, men er i det minste intelligent.”

Rafael Correa, påtroppende president i Ecuador.

Sveitsisk heroinpolitikk gir resultater

En rekke studier viser at det sveitsiske programmet for heroinassistert rehabilitering har positiv virkning for brukere og samfunn.

Den sveitsiske modellen, som ble til i 1994, inspirerer nå forsøk i Tyskland, Nederland, Danmark, Belgia, England, Spania og Canada.

En studie publisert i *The Lancet* viser en dramatisk reduksjon i rekrutteringen til heroinmisbruk i fylket Zurich, fra 850 nye heroinmisbrukere i 1990 til bare 150 i 2002. Antallet heroinrelaterte dødsfall har gått ned til halvparten, og spredningen av HIV er redusert. I tillegg har de narkomane fått mer stabil økonomi, boforhold og sosiale relasjoner, og kriminalitet og prostitusjon har blitt redusert.

Studien i *The Lancet* peker imidlertid på at man ikke har klart å få flere av de som allerede er brukere av heroin, ut fra misbruket.

Swissinfo

4.000 drept under kuppregimet på Haiti

En studie publisert i det britiske legetidsskriftet *The Lancet* dokumenterer 4.000 politiske drap på Haiti etter statskuppet mot Jean-Bertrand Aristide i 2004. Statskuppet ble støttet av blant andre regjeringene i USA, Canada og Frankrike.

Forfatteren av artikkelen for *The Lancet* har blitt utsatt for drapstrusler etter at denne ble publisert.

Infoshop / SF

Sandinistene tilbake i Nicaragua

Den 7. november 2006 ble det klart at Daniel Ortega og Den Sandinistiske fronten for nasjonal frigjøring (FSLN) vant presidentvalget i Nicaragua. USA uttrykte som eneste land misnøye med gjennomføringen av valget.

FSLN var en ledende kraft i revolusjonen i 1979, mot den USA-støttede diktatoren Somoza. Denne gangen gikk de til valg på paroler om "fred og forsoning" og har inkludert tidligere fiender fra den Sandinist-fiendlige geriljaen Contras i sin bevegelse. Ortega har tonet ned sin revolusjonære retorikk, men seieren tolkes likevel som et fremskritt for venstrebevegelsen i Latin-Amerika. Ortega sier han vil ha slutt på "røverkapitalismen" i Nicaragua.

Det er ventet at Venezuela og Cuba vil gå tungt inn med bistand i landet, for å hjelpe den nye regjeringen å bekjempe fattigdommen. Venstrealliansen i nabolandet El Salvador feiret også seieren i Nicaragua, og har gjenreist parolen "Hvis Nicaragua kan, kan El Salvador".

SF

"Det er ikke lenger nok å leve på at man har stoppet eller bremser høyresidens reformprosjekter, det er nødvendig å få satt i gang egne positive og konkrete tiltak."

Ett år er gått - tre år igjen for å levere varene

AV MARCOS AMANO & ASGEIR BJØRKEDAL

Jubelen satt løst på venstresida etter valget i fjor, endelig hadde vi fått ei flertalls-regjering med et klart venstreorientert mandat. Men det mest markante resultatet så langt er den vi ser på meningsmålingene, der den rød-grønne blokka har hatt en jevn glideflukt nedover. Det verste er kanskje at det er som fortjent: Inhuman asylpolitikk, skattelette til de rike, brutalisering av arbeidslivet gjennom den foreslåtte sykelønnsreformen, servil utenrikspolitikk og manglende handlekraft i forhold til hjemlige utfordringer var ikke det som sikret den rød-grønne regjeringa flertall i valget.

Rom for venstredreining

Milliardløftet i kommuneøkonomien er kanskje det viktigste tiltaket regjeringa har fått gjennomført, men det er grunn til å minne om at mens det offentlige forbruket økte med 8 milliarder kroner i fjor, så økte det private med hele 23 milliarder kroner. Her er det rom for venstredreining, noe lederne for ungdomsorganisasjonene til regjeringspartiene er inne på når de kritiserer regjeringen for å ha bundet seg til å ikke øke skattenivået, samt for å ha sablet ned Per Olaf Lundteigens forslag om å kutte rentefradraget for lån over 2 millioner. Økt matmoms, økte egenandeler, kutt i toppskatten og opphevinga av kakeskatten er andre eksempler på manglende vilje til å føre en sosial fordelingspolitikk.

Mange deler Reiulf Steens bekymringer over regjeringas tendenser til høyrevridning og maktarroganse: "Jeg er forferdet over regjeringens handlemåte i Odfjell-saken før sommeren, og nå sist i den famøse sykelønns-saken. I begge sakene har det vært en tydelig bevegelse mot høyre. Alle regjeringer gjør tabber, men sakene har skapt en betydelig frykt hos meg for at Jens og hans folk ikke har

forandret sitt grunnsyn fra 2001, da han som statsminister var ansvarlig for privatiseringen av Statoil." Ikke minst er det overraskende og skuffende at SV, som opprinnelig ga regjeringsskjøtet en frisk og venstrevridd profil, ikke har gjort mer for å bremse Stoltenbergs tilbakefall til gamle synder. Om Ap og SV hadde lytta mer til progressive skatteforslag fra senterpartiet, både når det gjelder kakse-skatt og kutt i skattefradragene til de rikeste, så hadde det ikke vært nødvendig å ty til desperate tiltak som i sykelønns-saken for å hente inn penger.

Ny asyl- og utenrikspolitikk?

I opposisjon kritiserte dagens regjeringspartier jernlinja til Erna Solberg og høyresiden i asyl og flyktningepolitikken. Mange som stemte til venstre forventet en mer human politikk på dette området, men her har regjeringen fortsatt til gode å innfri. Tvangsdeportasjon av mennesker til Afghanistan og Somalia minner lite om de fagre løftene om en mer menneskevennlig håndtering av folk på flukt fra krig og uroligheter.

I utenrikspolitikken har regjeringa gjennomført enkelte positive tiltak. Skipseksportgjelden har blitt slettet og en ørliten økning i bistand ligger an til å bli gjennomført, i tillegg til at bistanden i større grad vil bli kanalisert gjennom FN og ikke Verdensbanken som tidligere. Regjeringen har avvist EUs terrorliste og tatt skritt for å normalisere forholdet til Cuba.

I følge amerikansk presse skal den norske regjeringas hjelp til fattige land som ønsker å ta kontroll over sine naturressurser, for eksempel Bolivia, ha skapt negative reaksjoner på høyt plan i Washington. De rike landene har lenge tappet uhemmet av disse res-

sursene.

Likevel kommer en ikke unna at regjeringa langt på vei har sviktet i forhold til noen av de mest brennende internasjonale spørsmål i vår tid. Da Kristin Halvorsen bekreftet det sjøl-sagte, at hun støttet SVs solidaritetskampanje med Palestina, som også inkluderte forbrukerboikott mot apartheid-staten Israel, ble hun utsatt for en uakseptabel behandling av Jonas Gahr Støre og anonyme byråkrater i utenriksdepartementet.

Enda verre ble det når ministrene våre i stedet valgte å boikotte den folkevalgte palestinske regjeringa, fordi stormaktene ikke var fornøyde med valgseieren til Hamas. Med denne boikottlinja ble Norge medansvarlig i legitimeringen av Israels overgrep mot de palestinske sjølstyremyndighetene, inkludert fengsling av parlaments- og regjeringsmedlemmer. Det er ei stor skam at Norge på denne måten blir stående ensidig på apartheidstatens side mot Palestina.

Det var naturligvis bra og nødvendig at de ni norske soldatene blei henta heim frå Irak, men så lenge dette blir kompensert med å sende flere til Afghanistan, så har USA ingen grunn til å klage. Krigen i Afghanistan er i ferd med å utvikle seg til ei hengemyr for USA og NATO. Men mens arbeiderpartiets søsterparti i Canada (NDP) vil trekke seg ut, vurderer vår regjering å sende flere soldater for å hjelpe til med å stille NATOs økte behov.

SV har sukra den bitre pillen med å sette opp et kunstig skille mellom den USA-ledede Enduring Freedom på den ene sida og ISAF, som er styrt av den europeiske fløyen av NATO, på den andre. Dette meningsløse skillet mellom ulike deler av okkupasjonsstyrken vil bli vanskelig å overholde når de to styrkene nå er i ferd med å slås sammen. Nå må

Abonner på Sosialistisk fremtid!

Sosialistisk fremtid er et partipolitisk uavhengig tidsskrift og utgis av Bevegelsen for Sosialisme. Vi mottar ingen form for statsstøtte og er helt avhengig av abonnements- og løssalgsinntekter for å holde liv i bladet. Alle som jobber med bladet gjør dette gratis. Trykking og distribusjon koster derimot penger.

Sosialistisk fremtid sprer informasjon om forhold i Norge og verden, politisk teori og forsøker å forene og fornye venstrekreftene.

Vi mener at Norge trenger oss. Er du enig - da er du en av de vi trenger. Enten som abonnent eller selger.

JA, jeg vil:

☐ abonnere (135,- / 4 nr.)

☐ hjelpe til å selge, kontakt meg.

☐ kjøpe tidl. nr. (20,-/stk)

[1/2003] [2/2003] [1/2004] [2/2004] [1/2005]
[2/2005]

Navn: _____

Adr.: _____

Postnr./sted: _____

E-post: _____

Du
betaler
porto

SOSIALISTISK

fremtid

**Boks 131
5804 BERGEN**

sosialistiskfremtid@bevegelsen.no

regjeringa ta et klart valg og SV kan ikke lenger stikke hodet i sanden som en struts. Dessverre har både Ap og SP stått på ei USA-servil linje i forhold til Afghanistan, men ettersom NATOs behov for soldater virker umettelig framover, og den folkelige motstanden vokser og smitter opp på politisk nivå i stadig flere NATO-land, så vil det være rom for å revurdere krigsdeltakelsen.

I skrivende stund ser det også ut som om regjeringa vil stemme på USAs kandidat, menneskerettighetsverstingen Guatemala, til den ikke-faste plassen i FNs sikkerhetsråd. Dersom den gjør det, vil det være en stillingstaken til fordel for USAs krigspolitikk og mot Venezuelas kandidatur, som ligger an til å få støtte fra de fleste fattige landene. Andre land med venstreorienterte regjeringer, som for eksempel Brasil, støtter naturlig nok Venezuela.

Det ser også ut som om regjeringa vil bryte sitt eget løfte fra Soria Moria-erklæringa, hvor det står at Norge ikke skal stille krav til privatisering av tjenestesektoren i u-land. En stiller seg med andre ord også her på imperialismens side.

Det trengs ett press nedenfra

Det er et skrikende behov for større visjoner og mer gjennomtenkt handlekraft fra regjeringa. Innenrikspolitisk er det sjølsagt viktig at man for eksempel har fått stanset høyresidens angrep på arbeidsmiljøloven. Men det er ikke lenger nok å leve på at man har stoppet eller bremser høyresidens reformprosjekter, det er nødvendig å få satt i gang egne positive og konkrete tiltak. Forsøkene med sekstimersdag kan være et skritt i riktig retning, avhengig av oppfølgingen dette får.

Andre artikler i dette bladet tar opp noen

framtidsretta saker som regjeringen burde ta tak i: Haukelibanen og Hasselt-modellen for kollektivtrafikk. Beklageligvis er det høyresiden som har bidratt mest til å sette disse sakene på dagsorden her i Norge, selv om de burde være midt i blinken for en rødgrønn regjering. Den økte bevilgning på 460 millioner til samferdsel, blir dessverre puslete i sammenligning.

Det fins mange gode og radikale krefter de tre regjeringspartiene, som har god grasrotkontakt og rikelig med gode ideer. Dessverre virker det ikke som om ministrene og deres rådgivere har hatt tilstrekkelig vilje til å utnytte disse ressursene så langt. Tvert imot har det vært tendenser til udemokratisk overkjøring av partiorganisasjonene. Mens regjeringa enda var ung fikk partiorganisasjonene og grasrota i regjeringspartia gjennomgå i de dominerende nyhetsmedia. Disiplin og enhet i rekkene var omkvedet. Etter vår mening er det det motsatte som har blitt problemet. Skal den rød-grønne regjeringa kunne levere varene i løpet av de tre neste åra blir presset fra utålmodige stemmer i partiorganisasjonene

og fagbevegelsen viktige.

Skal den rød-grønne regjeringa kunne levere varene blir presset fra utålmodige stemmer i partiorganisasjonene og fagbevegelsen viktige.

Den regjeringa vi har i dag har historiske muligheter, flertallet den sitter på muliggjør store reformer om det er politisk vilje. Vi må ikke la ministrene og partitoppene skusle bort det mandatet folket ga dem i 2005. Til regjeringas forsvar må det nevnes at den hittil har måttet styre med den forrige regjeringens budsjett i bunn. Årets budsjett blir på mange måter den store prøven på hva regjeringen er laget av og om de er i stand til å innfri. Det folk stemte for var en ny politikk, et klart brudd med markedsliberalismen og for solidaritet og fellesskapsløsninger - nå er tiden inne for å sette presset på.

Høyhastighetstog i Norge?

Infrastrukturen i Norge er dårlig sammenliknet med de fleste andre europeiske land. Vi ligger etter når det gjelder å oppfylle Kyoto-avtalen om reduksjon av CO2-utslipp. Med utbygging av høyhastighetstog ville man kunne gjøre noe med begge deler.

Norge har brukt store ressurser på utbygging av vei de siste tiårene. Vi er også verdensmestere i innenriks lufttrafikk. Men jernbanen er det liten vilje til å satse ressurser på. Reisetiden på de lange jernbanelinjene i Norge er omtrent den samme som før den andre verdenskrig.

Infrastruktur og økonomi

Utbygging av hurtigtog vil være kostbart, men sett i forhold til prosjekter Norge har gjennomført tidligere er ikke prisen avskrekkende.

For å ta et eksempel: I sin tid kostet byggingen av Bergensbanen (togstrekningen Oslo - Bergen) et helt norsk statsbudsjett. Forårets statsbudsjett var på cirka 600 mil-

liarder norske kroner. En storstilt utbygging av høyfartsbaner i Sør-Norge vil i følge Norsk Bane A/S beløpe seg på i overkant av 100 milliarder. Det mest omtalte forslaget er å knytte sammen Oslo, Bergen og Stavanger med hurtigtog, er den såkalte Haukelibanen. Dette prosjektet er kostnadsberegnet til 37 milliarder kroner, altså under en femtedel av et statsbudsjett.

Sammenlign det med at Arbeiderpartiet ønsker å bevilge 70 milliarder til bane frem til 2015. Mye av dette er vedlikehold og "flikking" på et nett som for lengst er utdatert.

Utbygging av hurtigtog vil kunne spare samfunnet for bygging av nye kostbare og arealkrevende motorveier, samt føre til redusert behov for vedlikehold av veiene. Man vil også kunne unngå behovet for videre kostbare utbyggingsprosjekter på flyplassene i de store byene, som i dag sliter med kapasitetsproblemer.

Flyrutene Oslo-Trondheim og Oslo-Bergen er blant de mest trafikkerte i Europa. Hurtigtog ville bety døden for flytrafikken på disse strekningene.

I dag står høyfartsbanene i Japan for større trafikk enn alle personbilene i Norge til sammen. Likevel har det ikke funnet sted en eneste ulykke med tap av menneskeliv siden togene kom i drift i 1964. Fra 1965-2001 mistet 14.852 mennesker livet på norske veier. Antallet personer som har blitt skadet er langt høyere. Lidelsene trafikkulykkene fører med seg er et viktig argument for en vridning av trafikken fra vei til bane. Et annet som kan trekkes inn er de store overføringene til helsevesenet for å behandle trafikkskader som kunne ha vært unngått.

I et høyfartstog kan en frakte gods tilsvarende

80 trailere til en brøkdel av prisen og langt raskere. Lavere kostnader og mer effektiv transport vil styrke industriens konkurranseevne og kunne skape økt sysselsetting. Minket kødannelse på viktige gjennomfartsårer vil kunne bidra til økt effektivitet for trafikk som fortsatt må gå med bil eller

Privatbilismen bare vokser og vokser i Norge. Et godt alternativ til køer, støy og forurensing kan være gratis buss, etter modell fra den belgiske byen Hasselt, hvor dette har blitt gjennomført med stor suksess.

Når borgermesteren i Hasselt for ti år siden tok til orde for å innføre gratis buss og sperre bykjernen for trafikk, var det først og fremst økonomiske årsaker som lå bak. Byen hadde ikke råd til å bygge en ny ringvei, som ville bli nødvendig om biltrafikken skulle fortsette å vokse.

Prosjektet ble sett på som en billig PR-jippo av mange av byens innbyggere, men viste seg raskt å bli en suksess. På få år ble antallet busspassasjerer tolvdoblet. Køene forsvant, med positive økonomiske virkninger for næringslivet.

Næringsdrivende i bykjernen jublet dessuten da det viste seg at bilfri by førte til økt omsetning. Utflytting fra sentrum ble snudd til innflytting.

Gir plass til grøntområder

Hasselt bygget om veier og parkeringsplasser til friluftsarealer, parker og sykkelstier. Bysykler og ulike manuelle transportløsninger for å frakte varer (trillebrett og liknende) ble satt ut for byborgere på handlekur. Nye boligbygg i sentrum bygges i stor grad uten parkeringsplasser, da kjøperne ikke etterlyser dette. Fattige som

Gratisbuss i Hasselt. Snart også i Norge?

ikke har råd til bil stiller på lik linje med andre når det gjelder adgang til transport. Undersøkelser viser at trivselen og det sosiale miljøet i sentrum har blitt bedret. Det er mindre støy og oppvekstmiljøet for barn er bedret.

buss, det gamle jernbanenettet vil avlastes og fortsatt kunne tjene til godstrafikk og regional passasjertrafikk.

Byggingen av et høyfartsnett vil være god sysselsettingspolitikk. Det vil kunne gi 150 - 200.000 årsverk i bygg-, anleggs-, elektro- og elektronikkbransjen. Det er god distriktspolitikk, blant annet vil langt fler studenter kunne bo på sitt hjemsted. Slik lettes også presset mot boligmarkedet i de store byene.

Flyrutene Oslo-Trondheim og Oslo-Bergen er blant de mest trafikkerte i Europa. Hurtigtog ville bety døden for flytrafikken på disse strekningene. Hvis en ser på den totale reisetiden fra sentrum til sentrum i dag med fly (transport til og fra flyplass, innsjekking og reisetid) vil en kunne komme raskere og enklere frem med hurtigtog.

Positive miljøkonsekvenser

Miljøkonsekvensene av et hurtigtognett i Norge vil være tallrike.

Haukelibanen ville kunne spare samfunnet for 250-400.000 tonn CO2 hvert år. Det er like mye som utslippene fra ¼ til et ½ konvensjonelt gasskraftverk. Bygger en ut høyfartsnett til andre regioner kan en fire til femdoble disse tallene.

Men en skal også huske at med tog blir utslippene konsentrert på et sted (der energien produseres). Dette betyr at det blir lettere å få til rensing av utslippene. Samtidig vil en vridning fra fly til tog kunne bidra til å lette presset på begrensede fossile energikilder.

Høyfartsbaner kommer og bedre ut i forhold til å begrense inngrep i natur enn fly. Flyplasser er svært arealkrevende. Oslo lufthavn Gardermoen er for eksempel på 12 km², for en stor del på god matjord. Til

sammen vil eksempevisl Haukelibanen kreve 8 km², for det meste utmark.

Vårt standpunkt

Norske sosialister bør arbeide aktivt for realisering av et norsk høyhastighetsbane-prosjekt. For oss er det ønskelig at utbyggingen og drift i størst mulig grad skjer i offentlig regi, men bør ikke avvise at private aktører bidrar dersom det er umulig å få politisk støtte til et slikt prosjekt på annet vis. Miljøspørsmålet er for viktig til det. I alle tilfelle har den rød-grønne regjeringen vært sørgelig lite frempå i debatten om høyhastighetstog i Norge. Hvor er visjone-ne?

Kilder: Norsk bane A/S, TUV, NRK.

Gratis kollektivtransport

Mer effektiv bussdrift

Vi har alt nevnt at tiltaket førte til mindre kødannelse (noe som gjør at folk kommer seg raskere frem), men det finnes også andre effektivitetsgevinster.

Ettersom det ikke koster noe å ta bussen, forsvinner problemet med sniking og kostnadene av å føre kontroll med dette. Bussjåføren slipper å kreve inn penger ved hvert stopp, noe som fører til at passasjerene kommer raskere frem. Økt volum på transporten gjør det lettere å hindre at det går rundt mer eller mindre tomme busser.

Det finnes andre grunner til å tro at en vesentlig del av kostnadene det vil medføre å tilby gratis buss, kan dekkes inn. Fra

“På få år ble antallet busspassasjerer i Hasselt tolvdoblet.”

Hasselt har man merket seg minket veislitasje og færre veiarealer å holde vedlike. Antallet ulykker har gått betydelig ned, noe som fører til gevinst på helsebudsjettene. Det gjør også redusert lokalforurensning i form av eksos og asfaltstøv, og dermed færre tilfeller av astma og andre helseplager.

For de byene som er først ute til å satse på modellen med gratis buss finnes det også betydelige muligheter for å sikre seg nasjonal og internasjonalt omtale. I Hasselt, med omlag 70.000 innbyggere, måtte man bygge et nytt storhotell for å kunne ta i mot nysgjerrige turister og delegasjonene fra andre byer som ville studere resultatene av transportpolitikken.

Noe for Norge?

Norge har forpliktet seg til Kyoto-avtalen og må således redusere sine CO2-utslipp. Skal vi ta avtalen på alvor er vi nødt til å gjennomføre tiltak på mange områder. Det finnes ingen mirakelløsning. Men en reduksjon av privatbilismen er en av områdene hvor det er stort potensiale.

I Sverige har flere kommuner innført Hasselt-modellen. I Hammerfest har man på initiativ fra SV innført gratis buss på en rekke strekninger i rushtiden. I Bergen har ordfører Herman Friele (H) tatt til orde for å sende en studiedelegasjon til Hasselt og forsøke å få Samferdselsdepartementet med på å støtte et liknende prosjekt i Bergen. Nå har regjeringen en mulighet til å vise at grønnfargen i det rødgrønne ikke bare er gimmick.

Hvorfor misliker Condoleeza Rice Hviterussland og Lukasjenko?

Landet som ikke vil oppføre seg

AV ROY MEDVEDEV

Det er en kjent sak at vestlige politikere og media ikke lar noen midler stå uprøvd for å diskreditere og kritisere den aktuelle situasjonen i Hviterussland.

Under et møte i Vilnius (Litauen) med en gruppe aktivister fra den hviterussiske opposisjonen, oppfordret Condoleeza Rice åpent til å velte Alexander Lukashenko, "Europas siste diktator". Alt når hun tok over som Secretary of State i USA sa hun at hun så på Hviterussland som en "bastion for tyranniet i Europa". Den amerikanske journalisten Peter Savodnik beskrev Hviterussland som et "surrealistisk stalinistregime som støtter seg utelukkende på frykt, sult og personlighetskultus. Lukasjenko har ødelagt hele den private sektoren av økonomien. Befolkningen lever i fattigdom og pengemangel da selv utbetalingene av de elendige lønningene og pensjonene er avhengig av presidentens velvilje". Den eneste muligheten for å oppnå demokrati i Hviterussland er, i følge Savodnik, å få avsatt Lukasjenko.

"For å oppnå dette må man satse på mange måter: Økonomisk støtte til opposisjonen, vanskeliggjøre investeringer i landet, gjøre alt som er nødvendig, uten å måtte bli nødt til å gå til det punktet at man må levere våpen til opposisjonen. Vest-Europa anser at man ikke kan bruke makt for å presse hviterusserne mot demokratiet. Men hvis man virkelig vil hjelpe til med å skape en hviterussisk revolusjon, å oppnå det som man alt har fått til i Serbia, Georgia og Ukraina, bør EU begynne med å ta av seg silkehanskene" (Wall Street Journal. 11. februar 2005. "Slate". USA. 16. februar 2005.)

Europeiske politikere og spesielt økonomer og næringslivsfolk er mer balanserte i sine vurderinger av Hviterussland. Landet blir gjerne karakterisert som en fredelig stat i hjertet av Europa, som kommer godt ut av det i handelen med Vest-Europa. Bare i 2005 økte Holland importen av hviterussiske produkter 3,3 ganger og Frankrike 3,8 ganger. Selv

USA økte importen fra Hviterussland med 50 % (Moskovskie Novosti 25. november og 1. desember 2005).

Det internasjonale pengefondet (IMF) kunne, med en viss overraskelse, konstatere at alt i 2003 nådde BNP per innbygger i Hviterussland nesten det dobbelte av tilsvarende tall for Ukraina og befant seg 15-20% over Kasakstan eller Russland. IMF visste utmerket godt at Hviterussland ikke har tilgang på utenlandske investeringer og kreditter fra de internasjonale finansinstitusjonene. Hvordan kan det være mulig med en slik økonomisk vekst, som synes å motsi selve økonomiens lover? Sommeren 2005 publiserte IMF en spesialrapport: "Hviterusslands økonomiske vekst, mirakel eller ikke?" Undersøkelsen viste at den hviterussiske økonomien har utviklet seg på temmelig vellykket vis de siste 10 årene og at den i følge tallrike indikatorer overgår ikke bare SUS-landenes (SUS = Samveldet av tidligere sovjetstater) nivå, men også Polen, Litauen, Ungarn, Bulgaria, Romania og andre land i Øst-Europa.

Likevel kunne ikke IMF's eksperter forklare årsakene til denne raske veksten. De kunne ikke nevne faktorer som den trofaste, stabile og kompetente ledelsen til "Europas siste diktator" eller gjenopprettelsen av planøkonomien etter sovjetiske prinsipper.

I mange år har så vel vestlige som russiske medier forsøkt å skape et bilde av Hviterussland som et tilbakeklagende, fattigslig land i elendighet, med en glemt og passivt befolkning.

Men la oss se på den russiske journalisten Andrei Bogdanovich sine inntrykk fra Minsk. Han har tidligere skrevet lite smigrende kommentarer om situasjonen i Hviterussland. "Reisende som kommer fra Moskva blir de møtt av den nye stasjonsbygningen av glass og metall, med skinnende rulletrapper og heiser. Rensligheten i byen overrasker. De brede

gatene er rene, det finnes ikke reklameskilt eller neonlys som skjønner dem ut. Minsk gir inntrykket av en sovjetisk modellby, med brede gater, hvor det knapt finnes trafikkorker, hvor kollektivtransporten dominerer, med asfalt av utmerket kvalitet, med nymalte trafikkstriper og med godt vedlikeholdte bolighus, som om de nettopp har blitt restaurert. Etter denne observasjonen kan vi bevege oss i retning av utkanten av byen med nye boligblokker med et pent ytre. Ved noen tilfeller ser vi hele boligområder hvor det for fem år siden bare fantes gårder og enkelte små hus. I byen blir metroen bygget ut med stort tempo, og man bygger nye sosiale tilbud. Siden Ispalasset har man oppført et stort sportssenter og nå holder man på å fullføre byggingen av det nye Nasjonalbiblioteket. Generelt gir Minsk et svært godt inntrykk. Det samme kan man si om hele landet."

Få mennesker utenfor Hviterussland er klar over det, men landet har en av de hurtigst voksende økonomiene i Europa. I 2004 økte BNP med 11%. I 2005 venter man at tilsvarende tall vil bli 8,5% og for 2006 sier prognosene at veksten kan bli på 8%. Bogdanovich avslutter sin beretning med følgende ord: "Ja, den hviterussiske økonomien øker i godt tempo, trass i aktiv statlig inngripen. Det finnes ikke noe mirakel. Privat kapitals økende rolle i landets økonomiske liv er uungåelig. (Expert, 12-18. desember 2005).

Denne konklusjonen kan ikke være logisk fundert, da den hviterussiske økonomien vokser for tiende år på rad, og den statlige rollen representerer en av de viktige faktorene som har ført til dette resultatet. Ikke tilfeldig at Vladimir Putin gratulerte president Alexander Lukashenko i januar i år for suksessene som har blitt oppnådd i den hviterussiske økonomien.

Det går fremover med Hviterussland

Den gang Hviterussland var en del av Sovjetunionen ble landet sett på som en av

de økonomisk høyest utviklede republikkene. Landet befant seg på andre plass etter Russland med tanke på BNP per innbygger og med hensyn til levealder. På tredje plass, like etter Russland og Hviterussland, fant man Ukraina. Kasakstan var en av republikkene som mottok mest subsidier og ble gjerne plassert på sjette eller syvende plass i oversiktene over økonomisk utviklingsnivå ("Økonomiske problemstillinger", nr. 4-6, 1992). Dette bildet hadde endret seg i år 2000 og fortsatte å endre seg de følgende årene. På fem år (2001-2005) økte Hviterusslands brutto nasjonalprodukt med 42%. De ti siste årene har landets BNP blitt doblet ("Republikk", Minsk. 24. desember 2005). På grunn av BNP-nivået befant Hviterussland seg på første plass blant landene i Fellesskapet av uavhengige stater, noe IMFs eksperter har måttet vedgå. Med bakgrunn i data fra IMFs analyse og tatt i betraktning kjøpekraften til de nasjonale pengeenheterne i 2001 kan

man slå fast at BNP økte på følgende vis i 2000-2003:

Ukraina: Fra 4,75 til 5,85 tusen dollar.
 Russland: Fra 6,75 til 7,75 tusen dollar.
 Kasakstan: Fra 6 til 7,8 tusen dollar.
 Hviterussland: Fra 7,25 til 8,7 tusen dollar.
 ("Global økonomi og internasjonal politikk". Nr. 2, 2004).

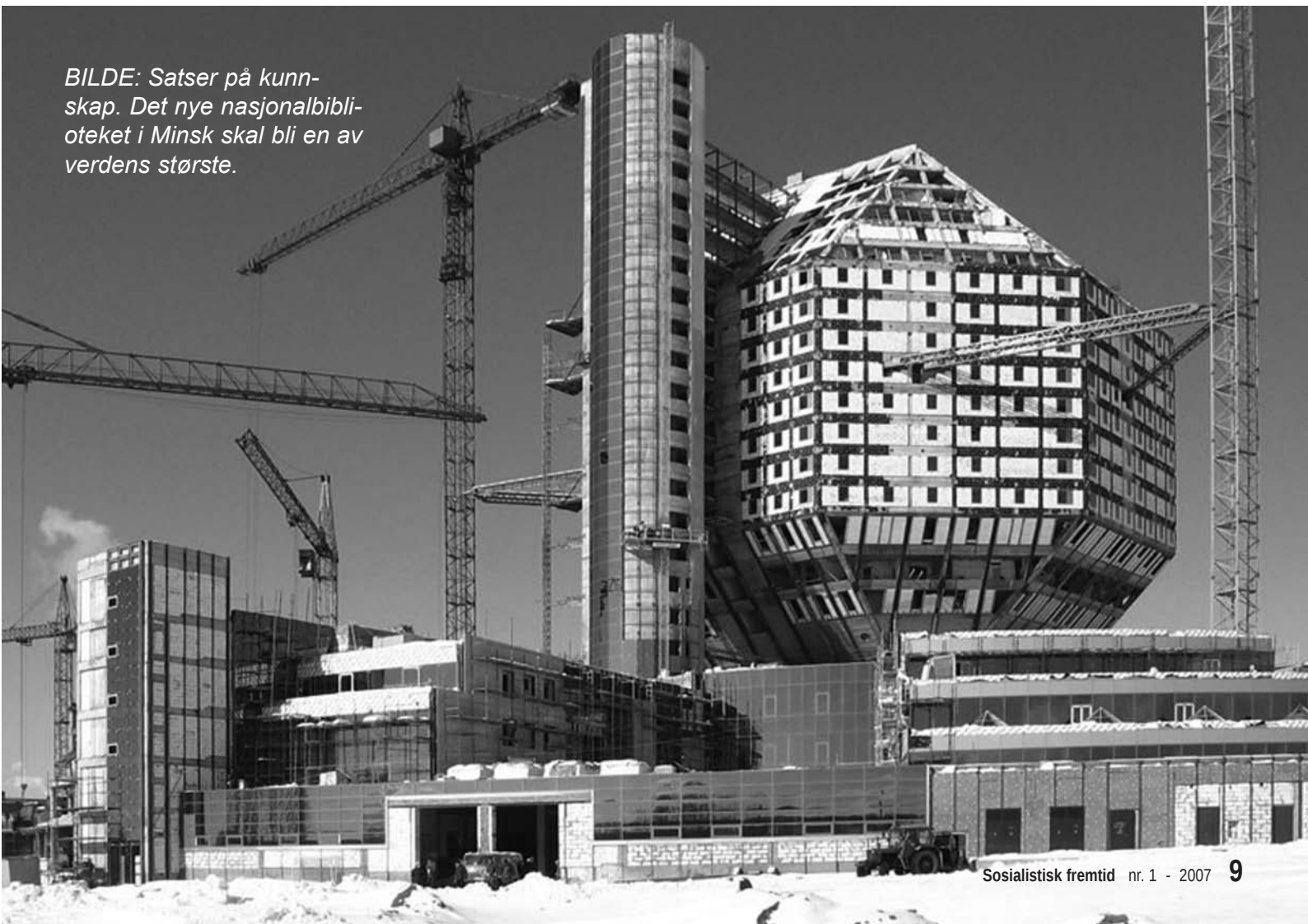
De to påfølgende årene økte Russland sitt BNP med 13,8%, Ukraina med 14,3%, Kasakstan med 19,2% og Hviterussland med 20,2% ("Makroøkonomiske hovedindikatorer for landene i Fellesskapet av uavhengige land". Minsk, 2005).

Hviterussland er ledende blant SUS-landene når det gjelder teknologiproduksjon som del av økonomien, på første plass når det gjelder automatisering og bygging av maskiner. Hviterussland leder også på statistikkene per innbygger når det gjelder pro-

duksjon av tv-apparater, kjøleskap, tøy og skotøy. Landet produserer tre ganger så mye kjøtt som Russland og Ukraina og syv ganger så mye som Kasakstan. Når det gjelder melkeprodukter, smør og melk produserer Hviterussland 2-3 ganger så mye som Ukraina og Russland og landet ligger på førsteplass per innbygger også når det gjelder produksjon av sukker, poteter, frukt og egg. Landet er bare forbigått av Kasakstan når det gjelder korn og av Ukraina, Russland og Kasakstan når det gjelder vegetabilsk olje. Hviterussland bygger 2,5-3 ganger flere kvadratmeter med boliger per titusen innbyggere enn Ukraina og Kasakstan og 15-20% mer enn Russland ("Felleskapet av uavhengige stater". Minsk, 2004).

Vi kunne ha fortsatt disse sammenlikningene med flerfoldige andre indikatorer når det gjelder industri- og jordbruksproduksjon. Hviterussland ligger på topp blant SUS-landene med stor margin når det gjelder vekst i

BILDE: Satser på kunnskap. Det nye nasjonalbiblioteket i Minsk skal bli en av verdens største.

utenlandshandel. Handelsbalansen i 2005 nærmet seg 30.000 millioner dollar, med en positiv handelsbalanse på 700 millioner. For et land med 10 millioner innbyggere som dessuten er avhengig av energiimport, er dette et svært godt resultat.

Hviterussland kjemper for økt markedsadgang. Landet har handelsrelasjoner med nesten 70 andre stater og øker konstant nivået og kvaliteten på produktene sine. Strukturen i utenrikshandelen likner strukturen til et europeisk land med høyt utviklet industri: Industriproduksjon, og ikke råvareproduksjon, dominerer. Hviterussland er en av verdens ledende produsenter av traktorer og tippvogner. Av Hviterusslands samlede eksport gikk 36% til Russland, 8% til Fellesskapet av uavhengige stater og 44% til EU-land (Sovietskaya Bielorusia, 1. november 2005). I tillegg har eksporten til Kina økt mye. Mindre enn en tredjedel av eksporten består av mineral gjødsel og oljederivater. I begge tilfeller er det snakk om bearbejdede produkter og ikke direkte salg av råvarer.

Opposisjonen til Lukasjenko snakker og skriver mye om den lave levestandarden i Hviterussland. Men som sammenlikning velger de ikke Ukraina eller Russland, og heller ikke nabolandene Polen, Litauen eller Latvia, men Tyskland. Disse sammenlikningene holder ikke mål. Vi bør sammenlikne Hviterussland i 2005 med Hviterussland i 1990, eller med Ukraina eller Russland i dag. Gjør man det ser man at gjennomsnittspensjonen i Hviterussland overstiger 104 dollar, høyest blant SUS-landene om vi regner det i dollar. Forskjellen er enda større om man ser på den faktiske kjøpekraften. Denne er høyere fordi prisnivået på basisvarer er lavere i Hviterussland.

Innbyggerne i Hviterussland har best tilgang på næringsmidler blant SUS-landene og den rimeligste "standardhandlekurven". Boligtilgangen er best blant SUS-landene. Likevel har forventet levealder gått ned i Hviterussland fra 71 år i 1990 til 69 år i 2005. I Russland finner man den laveste forventede levealder, 65 år. Gjennomsnittslønningen i Hviterussland er på 250 dollar per måned, 80 dollar mer enn Ukraina og 30 mindre enn Russland. I Hviterussland finner man ikke de forskjeller i gjennomsnittslønn og inntekter som man har i Russland, verken mellom landets regionen eller ulike sektorer. Den gjennomsnittlige lønningen blant statsansatte er på 225 dollar i måneden ("Republikk". Minsk, 24. desember 2005).

Selvsagt er en slik inntekt svært beskjeden sammenliknet med Tyskland eller Frankrike. Men i denne forbindelse er graden av vekst viktig. Etter å ha doblet sitt BNP på 10 år (1996-2005), har Hviterussland håp om en tredobling frem til 2010. En liknende vekst finnes ikke verken i Europa eller blant SUS-landene.

Det er klart at den hviterussiske opposisjonen kjenner til alle disse tallene, men forklarer de på sin egen måte. En av opposisjonslederne, Alexander Lebedko, skrev nylig følgende i den viktigste opposisjonsavisen i landet: "Hvor er meningen med livet? I sannheten. Og sannheten er denne. Gjennom 11 år har Lukasjenko laget et system basert på lurei og frykt. Det er ikke effektivt. Det fungerer bare med en rytters pisk. Det baserer seg ikke på folkene som bor i regionene. Det er noe den hviterussiske lederen og hans tilhengere har sett seg nødt til å erkjenne offentlig" (Narodnaya volia, nr. 226, 24. oktober 2005). Det er vanskelig å kommentere uttalelser av

denne typen. Lukasjenko har ganske sikkert skapt et effektivt system for styring av økonomien, som han selv av og til kaller for "markeds sosialisme". La oss se på hvilke som er de viktigste særtrekkene ved dette systemet.

Den hviterussiske modellen

I 1992-1993 gjennomgikk ikke Hviterussland noen "økonomisk sjokkterapi". De politiske maktinstitusjonene var svake og splittede, men styringen av økonomien ble ikke gjennomført av en gruppe av utenlandske rådgivere, men snarere av den siste sovjetregjeringen, ledet under statsminister Viacheslav Kebich. Hans regjering forsøkte å gjennomføre noen forsiktige reformer. Ved slutten av 1993 privatiserte man noen hundretalls små og mellomstore bedrifter. Likevel var bare 3% av den sovjetiske statseiendommen i private hender sommeren 1994.

Man tillot full frihet til å handle etter markedspriser, selv om slike lover ikke var populære i befolkningen, ettersom prisene på de viktigste forbruksvarene frem mot slutten av 1992 hadde økt 11 ganger. Samtidig hadde produksjonen gått ned i 1992 med 26% og i 1993 med ytterligere 11% (P.G. Chigrinov. "Hviterusslands historie", Minsk 2004). Dette illustrerer det dramatiske fallet i kjøpekraft og levestandard i befolkningen. Hundretusenvis av mennesker fra det inntil dette tidspunkt velstående Hviterussland ble arbeidsledige.

Mangelen på kontroll og krise dominerte på landsbygden. Ved inngangen til 1994 oppstod 2500 privateide storgods. Men de stod bare for cirka 1% av den samlede jordbruksproduksjonen i landet. Den liberale opposisjonen tok til orde for oppløsningen av alle kollektive brukene, selv om det på den hviterussiske

*“Opposisjonen til
Lukasjenko snakker og
skriver mye om den
lave levestandarden
i Hviterussland.
Men som
sammenlikning
velger de ikke
Ukraina eller Russland,
og heller ikke nabolan-
dene Polen, Litauen
eller Latvia,
men Tyskland.”*

landsbygden var liten støtte til disse kravene. Det kom ikke seriøse forslag om privatisering av de store industribedriftene. Som kjent oppnådde man en stor grad av industriutvikling i Hviterussland under Sovjettiden. Vi snakker her om et land som er nokså fattig på naturressurser.

Mange fabrikker måtte ikke bare stoppe produksjonen. De måtte holde varene tilbake. Lagrene var fulle, men det fantes ikke bestillinger, eller levering av råvarer og energi. I Hviterussland var ikke ønsket om uavhengighet fra Russland så sterkt som i de baltiske republikkene, som var innstilt på et hvilket som helst offer for å oppnå selvstendighet. Dessuten hadde de radikale nasjonalistene i Hviterussland liten innflytelse. De hadde ikke noe økonomisk program. Deres viktigste bekymringer dreide seg om språkspørsmål. De så ned på mesteparten av folket, som i følge nasjonalistene hadde glemt språket og symbolene til sine forfedre.

Lukasjenkos seier ved landets første presidentvalg var en logisk konsekvens av disse forholdene. I Hviterussland gjeninnførte man sovjetisk planøkonomi, med mål fastsatt på ettårs- og femårsbasis.

Den første femårsplanen ble utviklet under Lukasjenkos ledelse, og hadde tittelen "Hovedretningslinjer for den sosioøkonomiske utviklingen i Den hviterussiske republikk for perioden 1996-2000". Den ble godkjent av den hviterussiske nasjonalforsamlingen, som holder til i Minsk, og ble til lov.

Ved slutten av 2005 tilhørte mer enn 80% av aktiva i byene og på landsbygden i Hviterussland staten og kooperativene. Det finnes ikke oligarker, det finnes ikke store privateide selskap. Men de hviterussiske selskapene, kolkosjene og sovjosene, fungerer, i hovedsak, bedre enn i sovjettiden, da de i dag er nødt til å konkurrere i det russiske markedet og på verdensmarkedet. I den hviterussiske økonomien holder man fast på de grunnleggende prinsippene i den sovjetiske økonomiske organiseringen, og staten holder i gang mange bedrifter som går med underskudd.

I Hviterussland finnes det ikke ett enkelt parti som styrer. Man har en gruppe partier som støtter presidenten, og en annen gruppe av partier i opposisjon. Hviterussland søker ikke å bli et land med (vestlig) markedsøkonomi, men ønsker å bygge et samfunn med sosial rettferdighet hvor markedsmekanismer benyttes, men styres / korrigeres i tråd med behovene. Slik sørger man, for eksempel, gjennom subsidier, for å holde prisene på de mest nødvendige dagligvarer lavt. Sosiale boligtilbud og offentlig transport subsidieres også. Aleksander Lukasjenko har ved mange anledninger gitt en klar definisjon på den hviterussiske samfunnsmodellen:

"Essensen i vår stats sosioøkonomiske utviklingsmodell", sa Lukasjenko i en pressekonferanse den 23. november 2005, "består i å skape en stat for folket. Vi lager en sosial stat. Vi har ikke fulgt raseringsvei, og vi sier nei til ordet "reform", som skapte frykt i vårt folk, i Russland som i Hviterussland. Vi snakker ikke om reform, men om perfektjonering. (...) Vi tok utgangspunkt i det vi hadde, vi så gjennom alt, og satte i gang det som var verdt å sette i gang, og begynte å perfektjonere alt. Og vi støtter oss på dette fundamentet, som ble skapt i Sovjetunionen, her, på denne jorden, og bygger et normalt økonomisk byggverk som i dag løfter oss i retning av det definerte målet. Vi bygger en modell som tar utgangspunkt, fremfor alt, i mennesket. Og bare her finner man grunnlaget for presidenten og statens styrke, at vi aldri tenker på noe annet enn samfunnsborgernes vel". ("Republikk", 25. november 2005).

Opposisjonen til Alexander Lukasjenko kritiserer hardt og bestemt denne veien mot bygging av markedssosialisme på et sovjetisk fundament (Narodnaya volia, 5. januar 2005). Men ingen av opposisjonens ledere har så langt vært i stand til å legge frem en annen økonomisk strategi eller sosiopolitisk prosjekt.

Hviterussland og Russland

Den hviterussiske republikken er Russlands viktigste partner og venn i SUS og Europa. På grensen mellom Russland og Hviterussland finnes ikke grenseposter eller vaktholdsstasjoner. Befolkningen i Russland kan fritt reise til og arbeide i Hviterussland, og befolkningen i Hviterussland kan dra til Russland på samme vis. Landene har en forrent forsvarsstruktur overfor vesten som bygger på den sovjetiske militære infrastrukturen. De to landene har et felles system for organisering og distribusjon når det gjelder forsvar og produksjon av militært teknologi. Det russiske språket er, ved siden av hviterussiske, offisielt språk i Hviterussland. Hviterussland har aldri vært russisk koloni, og det hviterussiske folk har ingen antiruskiske kompleksiteter, som de radikale nasjonalistene har forsøkt å frembringe ved å erklære sitt eget folk som "dekadent". Nærmere virkeligheten befant Alexander Lukasjenko se når han sa, halvveis på spøk, at hviterusserne er russere, men med et ekstra kvalitetsstempel.

Mellom Russland og Hviterussland har det aldri i historien funnet sted fiendskap og konflikter, og nettopp dette har vært avgjørende for at den hviterussiske eliten orienterte seg mot Russland etter oppløsningen av Sovjetunionen. Som Alexander Lukashenko skrev for kort tid siden: "Det hviterussiske folket analyserte rolig situasjonen og gjorde sitt valg gjennom å vise den ubrytelige lojaliteten til det slaviske

folk. Å velge å orientere seg mot Russland, åpent og bevisst, var et meget ansvarlig skritt. Dette var min posisjon helt fra begynnelsen, for jeg trodde sterkt på skaperkraften som ligger i enheten mellom våre folk" (Nash sobremennik, nr. 12, 2005). I Russland og Hviterussland finnes en beskjeden, men felles føderalstat, med felles parlament, ministerråd, overstatsråd og budsjett, som i 2006 bestod av 3000 millioner rubler (cirka 100 millioner euro). Mer enn et tusentalls funksjonærer, under Pavel Borodins ledelse, jobber i Minsk ved eksekutivsekretariatet til denne føderalstaten. Forberedelsene for en felles myntenhet mellom de to landene fortsetter, med utgangspunkt i den russiske rubelen. Naturligvis finnes også problemer. Samtlige av de viktigste initiativene for integrasjon de 10 siste årene ikke har kommet fra Russland, men fra Hviterussland. Mange av de økonomiske og politiske initiativene fra Hviterussland blir tiert i hjel eller fordreid, ikke bare i en stor del av den russiske pressen, men også i informasjonene som når Russlands president. Det fremstår som pussig å lytte til V. Putin når han sier at den hviterussiske økonomien bare er 3% av størrelsen av den russiske, i likhet med med flere av konklusjonene som blir tatt på bakgrunn av disse feilaktige sammenlikningene. Den hviterussiske befolkningen representerer 7% sammenliknet med den russiske, men den hviterussiske økonomien representerer 8% i forhold til den russiske. Ser man hele SUS' økonomi under ett så stod Russland for 61,5% av den i 2003 mens Hviterussland stod for 4,8%. I verden finnes mange integrasjonsforsøk og opplegg, men Russland og Hviterussland bør skape sin egen type union med utgangspunkt i vår historie og våre virkeligheter. Hviterussland bør integrere seg og samtidig ta vare på sin nasjonale og statlige suverenitet. Dette er en forståelig og fornuftig holdning. Våre økonomier er fullstendig kompatible, men den russiske økonomien i dag inkluderer alt for mange irrasjonelle elementer som rettferdiggjør Hviterusslands forsiktighet.

Demokratiproblemene i Hviterussland

Problemene ved demokratiet i Hviterussland kan studeres fra ulike perspektiv og slik kan man tegne svært ulike bilder som for det meste er svært subjektive. Det samme kunne man si om et hvilket som helst vestlig land med "eksemplariske" demokratiske regime. Bedre ville det være å snakke om de faktiske maktinstitusjonene og de faktiske forhold. Det er åpenbart at den hviterussiske presidenten innehar, i tråd med landets konstitusjon, enorm makt, langt større enn presidentene i Frankrike,

USA eller Russland. Den hviterussiske presidenten koordinerer og dirigerer aktiviteten til alle statsmaktene, lovgivende, utøvende og dømmende makt. Dekretene som kommer fra Hviterusslands president er å anse som midlertidige lover. Det hviterussiske tokammersparlamentet er, i stor utstrekning, en representativ og teknisk institusjon mer enn en politisk institusjon. Det er ikke en arena for politiske deklarasjoner og kamp mellom partiene, som det finnes mange av i Hviterussland. Men sistnevnte er ikke innflytelsesrike og er ikke i stand til å skape et styringsalternativ.

Det er likevel klart at Hviterussland i dag er et langt mer demokratisk avansert regime enn under Sovjettiden. Ikke bare når man sammenlikner med tiden under Bresjnev, men også under Gorbatsjov. Her begrenser man, men man forbyr ikke opposisjonspressen, og man stenger heller ikke ute vestlige radiosignaler. Man kan bekjenne seg til en hvilken som helst religion eller knytte seg til en hvilken som helst filosofi.

Alexander Lukasjenko kom til makten i 1994 som resultat av demokratiske valg. Uten å støtte seg på noe parti eller å ha stor økonomisk støtte i ryggen vant han valget, først og fremst på grunn av sine eksepsjonelle talegaver, naturlige intelligens, sterke vilje og ærlighet, kvaliteter som overbeviste alle. Under forhold med vanstyre og virrvarr, uten å ha noe sterkt valgapparat i ryggen, slo han sine langt mektigere motstandere og oppnådde 81% av stemmene i andre valgrunde. Hans program kunne oppsummeres i en enkel setning: "Jeg hører verken til høyresiden eller venstresiden; jeg er folkets kandidat". Dette slagordet er fortsatt det sentrale i valgprogrammet for 2006.

Særegenheter ved valgpanoramaet i Hviterussland

For opposisjonslederne i Hviterussland vil det bli vanskelig å slå Lukasjenko i en hvilken som helst valgsituasjon og de sier alt at deres viktigste mål er, som i De olympiske leker, ikke å vinne, men å delta. Ingen av opposisjonslederne forbereder valgboder eller kokeapparat for en hviterussisk "maidan" (red. anm.: Maidan er navnet på plassen hvor Jusjenko samlet sine tilhengere under "Oransjerevolusjonen" i Ukraina i 2004). (...)

Hva kan man ha som hovedpunkter i en valgkampanje? (...) I Ukraina i 2004 var det viktigste temaet for Jusjenko og Timosjenko (lederne for "Orangerevolusjonen") korrupsjonen. Men det hviterussiske regimet er ikke korrupt, og det vet befolkningen i landet. Her finnes verken et "svakt" maktappa-

FOTO: Elever ved en politeknisk skole i Minsk.

"For opposisjonslederne i Hviterussland vil det bli vanskelig å slå Lukasjenko i en hvilken som helst valgsituasjon og de sier alt at deres viktigste mål er, som i De olympiske leker, ikke å vinne, men å delta."

rat eller rike oligarker. Det er vanskelig å beskyldte Lukasjenko for å underlegge seg Moskva eller å forråde landets suverenitet. Snarere er det russiske politikere som blir forsøkt skremt av noen av sine hviterussiske kolleger med at Lukasjenko og hviterussisk KGB angivelig er i ferd med å få innflytelse i Moskva og i Russland.

Det er også svært vanskelig å kritisere den sosioøkonomiske politikken til Lukasjenko, da dens suksesser er åpenbare. Proklamasjonene om at det sittende regimet i Hviterussland ikke bygger noe og "lever av den sovjetiske renten" er for lite overbevisende. Hviterussland har bygget mye på egenhånd de siste fem årene, landet har fornyet sine installasjoner og sin teknologi. Den kjente vitenskapsmannen og offentlige personligheten i Hviterussland, Guennadi Grushevoy, en av arrangørene av aksjonen for Tsjernobyl-barna, sympatiserer fullstendig med opposisjonen, men advarer den mot å basere seg på illusjoner: "Velgermassen", sier han, "stemmer ikke på det politiske systemet som Aleksander Lukasjenko har skapt, heller ikke på den økonomiske modellen, men på sosialpolitikken. Hvis vi sier at man nå skal rive ned dette sosiale systemet (etter som det er en enkel bestikkelse overfor folket) vil vi ikke få oppslutning. Vi vil ikke motta noe annet enn forakt fra velgerne" (A. Feduta. "Lukashenko. Politisk biografi", Minsk. 2005).

Men, er det ikke også mulig å se sosialpolitikken til Lukasjenkos regime som et ærlig ønske om å hjelpe folk og bry seg om hvordan de lever? Lukasjenkos sosialpolitikk stammer naturlig fra hans ideologi, som er den hviterussiske statens ideologi. Den hviterussiske statsideologien baserer seg ikke på

marxismen-leninismens dogmer, men avviser heller ikke sosialismens ideer og prinsipper, som et samfunn basert på sosial rettferdighet. I alle maktstrukturene i Hviterussland finnes avdelinger for ideologisk arbeid, og i presidentadministrasjonen finnes en ideologisk ledelse. Alexander Lukasjenko forklarte dens kjerne på enkelt vis i en melding til borgerne i forbindelse med den store festen i oktober. "Historien bevitner det på overbevisende vis: Den store sosialistiske Oktoberrevolusjonen, hvis fremste mål var å bygge et samfunn basert på sosial rettferdighet, fritt for sosiale skjevheter og undertrykkelse, var utstyrt med en enorm skaperkraft. Energien fra Oktoberrevolusjonen fungerte som inspirasjon til seieren i Den store fedrelandskrigen, erobringen av verdensrommet, det sovjetiske folks oppnåelse i arbeidslivet, hendelser som er anerkjent i hele verden. (...) Vårt land går beslutsomt langs den utviklingsvei som folket har valgt, basert på idealene som fredens, frihetens, likheten og rettferdighetens Oktober har etterlatt seg." ("Hviterussisk Sovjetskaya", 6. november 2005).

Det er verken i Vesten eller i Russland man er mest opptatt av valgene i Hviterussland, men i nabolandet Ukraina. En avisskribent sammenliknet matvareprisene i byene i Ukraina og Hviterussland, hvor prisene er halvparten så høye og lønningene og pensjonene dessuten er høyere, og uttalte: "Tenk om vi hadde hatt slike priser! Nei, vi burde be Alexander Lukasjenko, når han er ferdig med sin periode, om å jobbe noen år blant oss så pensjonistene her kan få det bedre. Samtidig ville vi kvitte oss med vårt eget ministerkabinett. Hvordan kan vi avlaste makten? Er det kanskje bare tomme ord at det finnes demokrati i Ukraina og ikke i Hviterussland? Og

hvordan veie dette demokratiet opp mot vårt eller det "europaiske alternativet"? Hva er viktigst for et vanlig menneske: at familien har god tilgang på mat eller tilfredsheten til "demokratiets voktere" i Washington eller EU? Og, i sin alminnelighet, hvem oppfører seg som en patriot? Den som skaper orden og gir arbeid og mat til sin befolkning, eller den som snakker om "ære og nasjon", uten å legge merke til hvordan oligarkene og hans "kampfeller" plyndrer landet? Hviterusserne var ikke så "heldige" som oss. De har ikke oligarker. I stedet har de kjøpekraft. ("2000", Kiev. 16. desember 2005). Denne artikkelen, skrevet fra den ukrainske byen Zhitomir, ble publisert i en av de beste ukebladene i Ukraina, "2000", i spalten "Fri ytring".

Selvfølgelig er demokratiet svært verdifullt og man må kjempe for det. Men ikke det demokratiet som mange politikere i Kiev og Tbilisi (Georgias hovedstad) tenker seg.

Basert på den spanske oversettelsen av artikkelen i nettmagasinet Rebelión, av Josafat S. Comín og Andrés Urruti. Artikkelen er noe forkortet.

FOTO: Demonstranter og politi i Hviterussland. Myndighetene i landet har satt mye inn på å forhindre en "fargerevolusjon" i landet, og beskylder ofte motstandere for å stå i ledtog med utenlandske makter.

“Det er heva over tvil at det nødvendigvis må ligge ein konspirasjon bak slike storstilte angrep, for det må vere meir enn ein person involvert og planlegginga må ha blitt utført i konspirative (hemmelege) former”, skriver artikkelforfatteren.

Kva skjedde 11. september 2001?

AV ASGEIR BJØRKEDAL

Stadig fleire meiner det er mykje som er uforklart ved terrorangrepa i USA 11.september 2001. Spekulasjonane og teoriane florerar .

Nylige meiningsmålingar i USA viser at folket er langt frå samstemt: 31 % meiner at Saddam Hussein stod bak, medan 36% mistenker aktiv eller passiv medverknad frå Bush-administrasjonen. 42% meiner det har vore utført ein dekkoperasjon (cover-up) for å skjule reelle hendingar, medan 10% seier dei er usikre på det spørsmålet. I New York har mistankane mot myndighetene lenge vore endå sterkare og blei delt av 49% i ei meiningsmåling for to år sidan. Det er klart at meiningsmålingar ikkje er nokon brukbar metode til å fastslå kva som skjedde, men det er interessant å undersøke korfor så mange amerikanarar tvilar på den offisielle forklaringa.

Når det gjeld Saddam-teorien er vel forklaringa nokså enkel. Dette er mistankar som har blitt fyrt opp av regjeringa og store delar av media fram mot angrepet på Irak, men det er likevel overraskande at så mange framleis trur på dette, lenge etter at Bush har gitt opp desse skuldningane.

Mistankane mot dei amerikanske styresmakterne derimot, har ikkje blitt oppmuntra av nokon større media, men har hovudsakleg blitt dyrka fram av journalistar og aktivistar på internett. Teoriane og spekulasjonane er mange, men ein ting er alle einige om: Den offisielle forklaringa held ikkje mål.

Den offisielle teorien

Det er heva over tvil at det nødvendigvis må ligge ein konspirasjon bak slike storstilte angrep, for det må vere meir enn ein person involvert og planlegginga må ha blitt utført i konspirative(hemmelege) former. I følge den offisielle konspirasjonsteorien var det 19 arabiske muslimar som utførte sjølve angrepet. Væpna med knivar (ikkje boksåpnarar som norske media har valt å oversette "box cutters" med) erobra dei kontrollen over fire pas-

asjerfly. Utrusta med sporadisk pilot-trening i småfly tok dei kontroll over desse fire jettflya, krasja to i WTC-tårna, manøvrerte det tredje inn i Pentagon og styrta det siste på eit jorde i Pennsylvania då dei var i ferd med å bli overmanna av eit passasjer-opprør. Bak desse 19 kamikaze-kaprarane stod eit mektig og globalt terror-nettverk leia av Osama Bin Laden og med forgreiningar overalt.

Innvendingar mot den offisielle forklaringa

1. Den første kritikken fokuserte på den manglande responsen frå luftfartsmyndighetene og luftforsvaret. Det gjekk ein time og tre kvarter frå bakkekontrollen mista kontakten med det første flyet (08.13) til det siste flyet krasja i Pennsylvania like etter klokka ti, likevel vart ingen av dei kapra flya avskorne av jagarfly. Etter fastlagde obligatoriske rutiner skulle jagarfly sendast opp umiddelbart for å avskjere fly som avvik frå ruta og ikkje svarar på anrop.

Det gikk femti minutt frå det første flyet styrte inn i World trade center (08.46) før det tredje flyet uhindra fann sitt mål i Pentagon(09.37). I tillegg til at dette var langt utanfor forventa reaksjonstid, er mange forbløffa over at det var mulig for eit kapra passasjerfly å ramme sjølvaste Pentagon. Til dømes skriv Barbara Honegger: "Berre eit militært luftfartøy, ikkje eit sivilt fly styrt av al Qaida ville ha sendt ut "Vennleg"-signalet som var nødvendig for å kople ut Pentagons rakettbatteri då det nærma seg bygningen."

I følge den offisielle versjonen skulle kapra-ren Hani Hanjouri først ha styrt flyet forbi Pentagon, før han gjennom nokre halsbrekkande manøvrar gjorde ei dramatisk nedstiging (7000 fot) samtidig som han snudde flyet 330 grader og styrte tilbake mot pentagon i bakkehøgde, alt i rasande fart(530 mph). Vanskelig men ikkje umulig for ein dyktig pilot, men uforklarleg med ein amatørpilot som ein månad tidligare vart nekta å leige eit småfly fordi han var for ustø bak spakane.²

Bilete: Tårna på WTC i brann innan dei raste s

2. Etterretningssvikt: Bush-administrasjonen forsvarte seg først med at "ingen kunne forutsjå at kapra fly kunne brukast som våpen mot bygningar". Ein ganske absurd påstand ettersom det hadde vore rapportert om slike planar fleire år i tidlegare og det hadde vore utført fleire militærøvingar for slike scenario, der både Pentagon og World Trade Center hadde figurert som mulige mål. Etter kvart kom det også fram opplysningar om eit mylder av forvarsel frå fleire andre land og frå personar i eige etterretningsvesen, som mange meiner ikkje vart skikkelig oppfølgt eller eventuelt blokkert. Mellom anna har det kome fram påstandar frå kjelder innanfor militær etterretning om at den påståtte leiaren og tre andre av dei 19 kaprarane var registrerte som sannsynlige al Qaida-agentar allereie i 1999, overvaka av ein militær etterretningsoperasjon ved namn "Able Danger". Etterretningsoffiseren Anthony Schaffer fortel

aman

at hans forsøk på å varsle FBI om dette vart blokkert. Desse opplysningane vart forsøkt feia under teppet av den offisielle granskings-kommisjonen.³

Det største uforklarte sakskomplekset gjeld Mossads aktiviteter. På ettermiddagen 11.september vart tre Israelarar pågripne som terrormistenkte etter at dei blei observert medan dei filma og feira kollapsane til WTC. Dei jobba for eit flyttebyrå kalla Urban Moving Systems, som viste seg å vere ein front for Mossad. Fleire ansatte vart seinare pågripne medan sjefen for byrået rømte til Israel. Dei var ikkje åleine. Om lag 200 israelarar vart pågripne i opprullinga av israelske spionringar i tida før og etter 11.september. I tillegg til svært pågåande spionasjeforsøk mot ei rekke offentlege bygg, skal dei ha vore på sporet av 11.september-kaprarane. Der Spiegel skreiv

1. oktober 2002: "En heil tropp av israelske terror-etterforskarar forkledd som studentar følgde spora til arabiske terroristar og cellene deira i USA mellom desember 2000 og april 2001. Under spaninga deira, kom israelarane veldig nær dei seinare gjerningsmennene for 11.september. I Hollywood, Florida lokaliserte dei begge dei tidligare Hamburg-studentane og seinare terroristpilotane Mohammed Atta og Marwan al-Shehhi som potensielle terroristar. Agentar slo seg ned i umiddelbar nærleik til leilegheita deira og observerte dei tilsynelatande normale flyskulestudentane døgnet rundt." Alle vart utvist i det stille, utan at det har blitt klart kva dei gjorde, kva dei visste og kva dei hadde fortalt.⁴

4. Den siste tida har det blitt auka fokus på måten bygningane i WTC kollapsa. Fleire var frå første stund skeptiske til at bygningane kollapsa slik dei gjorde berre på grunn av skadene etter flya og brannane som følgde. Spesielt bilda av samanrasinga til bygning 7, som lenge var lite kjent og som mange framleis ikkje har sett, har fått mange til å konkludere med at det må ha vore gjort med sprengstoff. Bygningen imploderte plutselig og totalt på ein måte som minner om kontrollert nedrivning. Samanrasinga vart filma frå mange ulike vinklar og det skjedde i ei fart som var nær fritt fall.⁵ Dette skjedde mange timar etter at tårna raste saman. Mistankane har spreidd seg om at det var sprenging som forårsaka kollapsane til tårna etter at forsking og analyser som har blitt utført av mellom andre professor Steve E. Jones peikar i den retninga.⁶ I tillegg til mange vitneobservasjonar som fortel om fleire eksplosjonar.⁷

5. Den falske "krigen mot terror". Det er på det reine at USA hadde planar om å angripe og erobre Afghanistan lenge før 11.september 2001, noko som nylig har blitt stadfesta med Clintons utsegn om at han ville invadere i 2000, men ga opp fordi han ikkje fekk basar i Usbekistan. Det er også grundig dokumentert at sterke krefter innanfor Bush-adminis-

trasjonen ønska å gjennomføre revolusjonerande endringar i heile Midtausten ved å gå laus på og svekke Iran, Irak og Syria, men som dei skreiv i ein rapport i september 2000 så måtte "transformasjonsprosessen" vere langsam med mindre det skulle oppstå "ei katastrofal og katalyserande hending - som eit nytt Pearl Harbor".⁸ Hendingane 11.september 2001 passsar som hand i hanske til denne visjonen og i Pentagon vart dette forsøkt utnytta til fulle. Wesley Clark fortel om planlegging han blei fortalt om i Pentagon i november 2001 av ein ikkje namngjeven "senior military staff official": "Dette var omdiskutert som del av ein femårsplan, sa han, og der var totalt sju land, Irak først, så Syria, Libanon, Libya, Iran, Somalia og Sudan."⁹

Kjelder:

1 Barbara Honegger, "The Pentagon attack papers" (september 2006)

2 www.pilotsfor911truth.org

3 www.abledangerblog.com/2006/02/lt-col-shaffers-written-testimony.html

4 Justin Raimondo "What did the Israelis know? - and when did they tell us?" www.antiwar.com 4. oktober 2002

5 Ei rekke opptak av kollapsen til wtc7 ligg på: www.whatreallyhappened.com/wtc7.html

6 Jones er ein av grunnleggjarane av nettsida www.scholarsfor911truth.org/

7 Emil Andre Røyrvik set fokus på desse spørsmåla i artikkelen "Et globalt bedrag? 11.september i et kritisk lys" www.samtiden.no/06_3/art1.php

8 "Rebuilding America's Defenses: Strategies, Forces and Resources for a New Century," (Sept.2000)

9 "Secret 2001 Pentagon plans to attack" Lebanon" www.globalresearch.ca (juli 2006)

Den uungåelige etnisiteten?

AV THORLEIF BERTHELSEN

Vi lever i en verden med kriger, som det er en sterk tendens til å forklare ut i fra etniske og religiøse motsetninger. Befolkningsmessig mangfold blir sett på som en kilde til konflikt hvor løsningen ligger i å opprette egne områder for ulike, men ofte mer eller mindre ideologisk konstruerte grupper. Den rådende forestillingen er at når mennesker bor i separate og geografisk "rene" stater eller provinser, kan deres respektive samfunn oppleve demokrati og velstand, uten vold.

Eksempler fra krigen i det tidligere Jugoslavia, folkemordet i Rwanda og blodbadet i dagens Irak, illustrerer hvorfor den offisielle vestlige forståelsen av væpnede konflikter, gir et feilaktig bilde av situasjonen ved at den overdriver den etniske dimensjonen.

Oppløsningen av Jugoslavia

Oppløsningen av det multikulturelle Jugoslavia ble av media og politikere, også i Norge sagt å være en konsekvens av at regimets verdier sto i grunnleggende opposisjon til folks virkelige ønsker. Vi fikk høre at Tito og hans etterfølgere holdt alle i et jerngrep for å skygge over kulturelle forskjeller. Da det berømte lokket på trykkokeren forsvant, fikk vi den såkalte bekreftelsen på at vi har en naturlig trang til å søke oss dit hvor folk har den samme etniske bakgrunnen som oss selv. Endelig kunne Carl I. Hagen fortelle naive antirasister og andre forsvarere av "nye landsmenn" at Norge om ikke mange år ville kunne havne i samme voldelige situasjon.

Men er det slik at kroater, serbere, bosniske muslimer og så videre hadde hatt et brennende, men undertrykt hat mot hverandre? Riktig nok var det politisk undertrykking i lan-

det, men mitt poeng i denne sammenhengen er å vise at det kulturelle mangfoldet ikke var et hinder for sameksistens.

Balkan var lenge antitesen til Vest-Europa i forhold til nasjonalstatsmodellen. Det var denne organisatoriske skjevheten både Versailles-traktaten, som formelt oppløste Det Ottomanske Rike etter første verdenskrig, og den systematiske oppdelingen av Jugoslavia på 90-tallet ville endre på.

I århundrer hadde folk i Sørøst-Europa levd i systemer der undertrykking basert på etnisk opphav, var relativt fraværende. Selv om Det Ottomanske Rike hadde muslimsk lederskap, hadde innbyggerne stor frihet til å praktisere andre religioner. Og regionene hadde utstrakt autonomi.

I Jugoslavia levde denne tradisjonen videre. Folk identifiserte seg på andre måter enn gjennom etnisk ulikhet. For eksempel nektet mellom 85% og 90% i Beograd å la seg rekruttere som soldater til de serbiske nasjonalistene¹. Ca. 200.000 ungdommer flyktet fra Serbia til Vest-Europa, Nord-Amerika og Australia som militærnektet. Og hærene opplevde massiv desertering ved fronten. Dette forteller om en sterk vilje til antinasjonalisme.

Antropologen V.P. Gagnon Jr. snur en mye brukt myte på hodet når han sier at det ikke var etniske skiller som førte til vold, men motsatt. Grunnen til at det var spesielt mye overgrep i Bosnia, var at den flerkulturelle identiteten var sterkest her². Den måtte brytes ned av ekstremistene.

Ekteskap på tvers av religion var vanlig og få brydde seg om naboen var serber eller kroat.

Og dette skjedde frivillig! For dem var alle jugoslaver. For å bryte ned dette tolerante meningsuniverset, ble folk truet. Mange forholdt seg (dessverre, men forståelig) passiv i frykt for å bli drept av rasistiske hærsjefer. Ekstreme minoriteter kan få mye større makt enn det antallet og oppslutningen skulle tilsi.

I Bosnia ble serbiske Republika Srpska og kroatisk Herceg-Bosna etablert av eliten, ikke folk flest. For å få dette til ble såkalt etnisk rensing igangsatt, men også opposisjonelle, liberale og venstreorienterte serbere og kroater i disse territoriene, ble tatt av dage. De var også en trussel mot den fascistiske drømmen som ble forsøkt virkeliggjort gjennom homogenisering av befolkningene. Konflikten var derfor politisk, hvor strategien var å finne syndebukker i en situasjon der misnøyen med økende arbeidsløshet og synkende levestandard var økende vist med en sterk vekst i antall steiker, fra 100 i 1983 til 1530 i 1987³. Etnisitet ble brukt som middel for å oppnå kontroll over befolkningen.

For vestlige ledere, inkludert i Russland var den "etniske rensingen" i bunn og grunn naturlig, og vestlige land var tidlig ute med å anerkjenne nye stater. For eksempel var Tysklands aksept av Kroatia og Slovenia, etterfulgt av EU i 1992, og Russlands støtte til Serbia et signal til personer som Tudjman og Milosevic om at de kunne forstette sin redselsfulle politikk. Både Tudjman og Milosevic hadde også en ledende rolle i forhandlingene om nyorganiseringen av Bosnia gjennom den vestlig initierte Dayton-avtalen.

For Vesten var jo Jugoslavia kun et fælt diktatur uten eksistensberettigelse. Deres eneste alternativ var den "hellige" nasjonalstaten.

“Vi fikk høre at Tito og hans etterfølgere holdt alle i et jerngrep for å skygge over kulturelle forskjeller (...)

*Men er det slik at kroa-
tere, serbere, bosniske
muslimer og så videre
hadde hatt et brennende,
men undertrykt hat mot
hverandre?”*

Konstruert etnisitet i Rwanda

For å trekke en parallell til Rwanda, var det langt fra bare en krig mellom hutuer og tutsi-er vi opplevde de blodige dagene i 1994. I spillefilmen Hotell Rwanda gjør eieren, som selv er hutu og kjæreste med en tutsi, hotellet om til flyktningleir for over 1200 tutsier og hutuer som flyktet fra den høyreekstreme hutumilitsen, Interahamwe. Opposisjonelle hutuer var like mye fiender for militsens prosjekt.

Dessuten var motsetningene mellom folkegruppene enda mindre synlig enn i Jugoslavia, med samme språk og religion; katolisisme. Det er også slik at de få muslimske rwandeserne ikke var involvert i kampene.

I en sekvens i filmen forteller en europeisk journalist at han ikke klarer å se ytre forskjeller på en hutu og en tutsi. For å finne ut hvem som er hvem, spør militsmenn etter identifikasjonspapirer, hvor gruppebetegnelsene er stemplet. Den belgiske kolonimakten innførte denne type legitimasjon og satt mennesker opp mot hverandre. Opprinnelig hadde det eneste skille mellom hutuer og tutsier vært i forhold til arbeid. Førstnevnte hadde tradisjonelt vært et begrep for kvegnomader, mens sistnevnte var betegnelsen for fastboende bønder. Men på grunn av jordmangel, hadde stadig flere nomader slått seg ned som bønder. Dermed konstruerte de europeiske koloniherrne etniske ulikheter i raseteoriens ånd, enn så fjernt det var for den innfødte befolkningen. For eksempel påsto man at tutsiene stammet fra "det mer siviliserte" nordlige Afrika, med røtter tilbake til den bibelske figuren Noah, hadde snakket et "ikke-afri-

kansk språk" og derfor var mer høyverdige og intelligente enn hutuene, som er bantu-folk, som de fleste sør for Sahara er. Slik kunne militsen agitere for å kaste "inntrengerne" ut av landet og rettfærdiggjøre undertrykkelse med hjelp av kolonistenes historieforfalskning.

Men det finnes ingen beviser for at tutsiene kommer fra områdene det ble argumentert for. Dessuten hadde disse uansett gått over til å snakke bantuspråk lenge før europeernes inntrengning.

Så seint som på 80-tallet var skillene i Rwanda mer basert på klasse og region enn etnisitet. Hutu-diktatoren Habyarimana, som hadde kommet til makten ved et statskupp i 1973 og hadde fratatt tutsier alle politiske verv, favoriserte offiserer i hæren og handelsborgerskapet som for en stor del hadde tilhold nord i landet⁴. Frankrike hadde på linje med Belgia økonomiske interesser i de tidligere koloniområdene og støttet diktaturet.

Blant bøndene som utgjorde 95% av befolkningen, var det mange hutuer. Disse bodde i sør. Klasseskillene var økende, og raseriet mot de franskstøttede makthaverne ble vist tydelig da den populære lederen i det multietniske sosialdemokratiske partiet, Gatabazi, ble drept av ekstremister. Hutu-bønder hevet seg ved å ta livet av lederen i det svært høyreorienterte og regjeringsvennlige CDR (Coalition pour la Defense de la Republique).

Motstanden mot den sekteriske volden var med andre ord stor i Rwanda. I dag har forsoningsprosessen kommet godt i gang. Tidligere fiender tar hverandre nå i hånden og viser vilje til å legge fortidens etniske

hat bak seg. Tre indikasjoner på dette er at mordere stilles til ansvar i rettsoppgjøret, at Rwanda i fjor valgte et parlament med den høyeste kvinneandelen i verden og at landet mottar flest turister av alle land sør for Sahara. Dessverre vil ikke de med hovedansvaret bli dømt; nemlig de hvite stormaktene.

Okkupantene støtter etnisk sekterisme

I Irak har okkupasjonsmakten favorisert religiøse sjiamuslimske og kurdiske ledere. Dermed har USA for det første økt religionens betydning i et land med sekulære tradisjoner, og dernest nært opp under sekteriske kamper. Nye konfliktlinjer er etablert eller forsterket. Selv om det tidligere styret var et diktatur, var byer som Bagdad sammensatt med en stor gruppe kurdere, og sjia- og sunnimuslimer har levd side om side over store deler av landet, selv i "sjiamuslimske" Basra i sør.

Høsten 2005 ble britiske tropper arrestert i sistnevnte by for å plante bomber utkledd i arabiske drakter. Dessuten er det dokumentert at USA trener regjeringens milits Ulvebrigaden⁵. Denne er avslørt i å drive med bortføringer, tortur og henrettelse, særlig av sunnimuslimer. Metodene er hentet fra borgerkrigen i El Salvador på 80-tallet og lederen av brigaden omtaler sunni-organisasjonen Foreningene for muslimske lærde (AMS) for "vantro". USA planlegger sågar å øke bruken av kommandogrupper. Omfanget av okkupantenes deltakelse i og støtte til den etnisk-religiøse sektoriseringen mellom irakere, har blant annet ført til at landet kan bli delt i tre, det være seg en kurdisk del, en sunnimuslimsk del og en sjiamuslimsk del. En amerikansk initiert oppdeling vil ikke være positivt da dette bidra til enda mer krig. For sannsynligheten er stor for at den vestlige herskerklassen igjen vil lukke

øynene for mulige, framtidige utrenskninger. Som antiimperialister får vi sette vår lit til den irakiske motstandsbevegelsen om at en frihetlig, inkluderende identitet kan seire, på tvers av okkupasjonsmaktens forsøk på noe annet.

Enisitet en av mange mulige identitesmarkører

Antropologien lærer oss at folk har en mengde identiteter som kan eksponeres i et samspill, det være seg kjønn, klasse, kulturell bakgrunn, alder yrke, politisk ståsted, seksuell legning og så videre. Det er umulig å lage noe stereotyp bilde av menneskers tilhørighet. Hvem som til enhver tid har felles interesser, vil variere ut fra situasjonen. Og det er ofte de samfunnsmessige, påtvungne forandringene som gjør kriger mulig. Samtidig er det en lei tendens til å fokusere på forskjeller. Hvorfor kan vi ikke vektlegge alt som tross alt er felles!?

De siste årenes sosiale bevegelser har gitt opplevelser om nye fellesskap. Og Hotell- og Restaurantarbeiderforbundets parole "Arbeidere i alle land - forent i Hotell og Restaurant" lar seg ikke forene med den etniske identiteten.

Idéen om etnisitet er inspirert av en vestlig forklaringsmodell og derfor først og fremst innført utenfra. I kapitalistisk nasjonsbygging og administrasjon er ensartethet det styrende prinsippet, med særegne mobiliseringsfaktorer. Disse er langt fra naturlige, men knyttet til en bestemt måte å styre verden på. Det betyr at de også kan ristes vekk. Stormaktenes manglende forståelse og selvkritikk (noe som neppe heller vil komme) har bidratt til å starte kriger og gjort dem verre.

Vi kan konstruere andre verdier, bygd på internasjonal solidaritet. For sosialister bør det aldri være ønskelig å opprettholde "sin egen" nasjonale kultur, så lenge dette rammer andre. For eksempel vil det å forsvare "norsk" kultur (hva nå det måtte være) opp mot andres være en oppskrift på konflikt, da det peker ut etniske forskjeller og lagdeling istedenfor fellesnevner og egalitet. I et imperialistisk land som Norge, vil dette være reaksjonært.

Vi må være tilhengere av å integrere det beste i enhver kultur i en ny, kosmopolitisk, menneskelig kultur. Disse verdiene kan utvikles når sosiale og materielle forutsetninger er til stede, når det ikke finnes noe rom for splitt og hersk. Det må være lærdommer fra verdens kriger.

Referanse nr. 1, 2 : Gagnon V. P. Jr.: "The Puzzle of the Yugoslav Wars of the 1990s". Fra "The Myth of Ethnic War: Serbia and Croatia in the 1990s". Cornell University Press, 2004.

Referanse nr. 3 : Chris Harman: "Nasjonalismen - vår tids gift En marxistisk kritikk". Internasjonale Sosialister, 1994.

Referanse nr. 4 : Taylor, Christopher C.: "The Cultural Face of Terror in the Rwandan Genocide of 1994". Fra "Annihilating Difference: The Anthropology of Genocide". University of California Press, 2002.

Referanse nr. 5 : Klassekampen 6/1/2006

Straffast med døden og vert fråtekne organ

Kinesiske sjukehus sel organ som er henta frå avretta fangar. Organa vert selde til utlendingar som vil bruke dei til transplantasjon. I følge BBC kostar ei lever frå ein avretta kinesar ca. 600.000 kroner. Kinesiske helsestyresmakter nektar ikkje for at dette skjer, men seier at praksisen og reguleringane vert gjennomgått på nytt.

I mars vedgjekk Kinas utanriksminister at organ frå fangar vart nytta, men la til at dette skjedde berre i eit fåtal tilfelle. Talsmann Qin Yang sa at organa ikkje vart tekne med tvang, men etter uttrykkjeleg løyve frå den dømde.

Kina er på verdstoppen i avrettingar. I 2005 måtte minst 2.148 menneske late livet etter kinesiske dødsdommar og det vart avsaagt 5.186 nye dødsdommar same år, dette melder Amnesty International. Amnesty International skriv og at Kina avrettar fleire menneske enn alle andre land til saman.

Amnesty er svært kritisk til den mangelfulle utviklinga av menneskerettane i eit land som i 2008 skal arrangere OL. Blant byggjeprojekta som kinesiske styresmakter har lagt ut på anbod under banneret: "Nye Beijing, Nye Olympiske Leiker - Mulegheit for Kina og verda", er eit avrettingskammer der dødsdømte skal avrettast med giftinjeksjon.

- Å byggje eit avrettingskammer som del av OL-satsinga er ei klar undergraving av pliktene vertsbyen Beijing har inngått om "sikre menneskeverdet", seier Petter Eide i Amnesty Noreg.

AI / BBC / Dagbladet / Vårt Land

Amerikansk journalist rømmer til Venezuela

Michael "Mike" Ruppert, uavhengig journalist i USA, sier han har forlatt landet sitt for alltid. Ruppert sier at han fryktet for sitt liv om han skulle fortsette å bo i USA, og fikk hjelp av en venn til å komme seg ut av landet. Han befinner seg nå i Venezuela.

Ruppert har blant annet skrevet boken /Peak oil/ og har arbeidet med alternative forklaringer på 11. september-angrepet. Han har også tidligere vært involvert i avsløring av en narkotikaskandale hvor krefter i CIA var involvert. Journalisten ble utsatt for husransaker og fikk datamaskinen sin knust under et innbrudd på kontoret like før han forlot landet.

SF

Russisk journalist drept

Anna Politkovskaya skal ha arbeidet med å publisere opplysninger om Russlands bruk av tortur i forbindelse med Tsjetsjenia-konflikten i det hun ble skutt og drept lørdag den 12. oktober. President Vladimir Putin hevder at de som drepte Politkovskaya var folk som var ute etter å skade Russlands omdømme.

Itar-Tass

Strengere reiseforbud USA-Cuba

Amerikanske myndigheter oppretter en kommisjon som skal kartlegge ulovlig reisevirksomhet fra USA til Cuba. Bøter på 250.000 til 1 million dollar og fengsel inntil 10 år er noen av straffene man vil bruke mot folk som drar ulovlig til Cuba. Tillatelse til å dra til Cuba kan man få dersom man har slekt på Cuba, men man har bare lov til å reise en gang per tredje år og man får bare besøke sin nærmeste familie.

Blokaden går ikke bare ut på å hindre amerikanere å besøke Cuba, men legger hinder for Cubas handel med tredjeland, med erklært målsetning om å skape "varemangel" i landet.

BBC Mundo

***Vi må være
tilhengere av å
integre det beste i
enhver kultur i en ny,
kosmopolitisk, men-
neskelig kultur.***

***Disse verdiene
kan utvikles når
sosiale og materielle
forutsetninger er til
stede, når det ikke
finnes noe rom for
splitt og hersk.***

Heroinutdeling - for å redusere skade

Seks nasjonale folkeavstemninger har blitt avholdt i Norges historie og to av dem har dreid seg om lovverk knyttet til rusmidler. I oktober 1919 var det folkeavstemning om "lovfestet varig forbud mot tilvirkning, innførsel og omsetning av brennevin og sterkvin". 62 prosent gikk inn for forbudslinjen. De kriminalpolitiske virkemidler som ble tatt i bruk, medførte raskt uventede sidevirkninger som opprørte store deler av befolkningen. Den uønskede virksomheten vokste og gikk under jorden. Der antok den farligere former enn tidligere. Kun syv år senere (oktober 1926), ble det igjen avholdt folkeavstemning, denne gang om lovforbudet skulle opprettholdes. Et flertall på 56 prosent stemte for å oppheve forbudet.

Men i 1961 ble FN-konvensjonen om kontroll av narkotiske stoffer ratifisert i loven. Det skjedde etter amerikansk, rasistisk initiativ (Da særlig afro-amerikanere og meksikanere brukte andre rusmidler enn alkohol) og narkotikalovgivningen har med sine fastspikrede læresetninger, stått uendret gjennom en radikal utvikling av rusmiddelproblematikken. Forbudspolitikken holdes i hevd med en illusorisk tro på at den er eneste alternativ til uansvarlig liberalisme og med udokumenterte påstander om at den bekjemper narkotikautbredelsen og gir viktige signaler til folket.

Den reelle utbredelsen, de umenneskelige konsekvensene og den enorme pengestrømmen til det illegale marked, forteller det motsatte. Brukernes liv preges av sosial utstøtelse, kriminalitet, prostitusjon, sykdommer og høy dødelighet. Ansvaret hviler nå ikke på folkets avstemning, men på politikerne og deres partier. De har budt over hverandre med krigserklæringer og straffekrav og det har vanskeliggjort muligheten for en snuoperasjon til rimelig tid. Det ligger prestisje bak utspillene som støtter den stereotype fremgangsmåten. Dessuten gir det mulighet til å demonstrere kriminalpolitisk handlekraft, særlig viktig for de maktmennesker som svikter dette ansvar på andre områder.

I 2004 ble det foretatt 11 815 straffereaksjoner for brudd på narkotikalovgivningen, hvilket tilsvarer 40 prosent av alle forbyttelsessakene. Narkotikalovgivningen gir politiet et troverdighetsproblem ved at de er avhengige av politikernes økonomiske overføringer og stadig rammes av kri-

tikk for andelen saker som ikke oppklares. Aktiv innsats mot lett synlige brukere gir konkrete resultater med høy oppklaringsprosent og tilfredsstillende rask saksgang. For å gi et bilde av omfanget av arbeidet for publikums tillit, kan det nevnes at de har foretatt mer enn 40 000 pågripelser for brudd på narkotikalovgivningen siden Odd Einar Dørum i begynnelsen av 2003, slo fast at politiet ikke skal løpe etter slitne narkomane for å straffe dem for deres eget misbruk. Den 4.juli observerte jeg en arrestasjon i Skippergata. Politiet tvang med brutal makt en gammel travet i rusmiljøet med pådratt smittesykdom, ned i bakken og brakk opp neven hans for narkotikabeslag. Jeg så selv at det var noe lite og brunt den ene politibetjenten puttet i en liten plastpose og da jeg møtte den utholdende mannen samme sted få dager senere, fortalte han at arrestasjonen gjaldt "To små klumper med hasj, ikke et gram til sammen en gang - og de vet at jeg har en dødelig sykdom". Overgrepet mot den rusmiddelavhengige var særdeles grovt, men bare ett enkelt eksempel på politiaksjonens mange konsekvenser.

I 1991 ble skadereduseringspolitikken innledet. Da samlet representanter fra Frankfurt, Amsterdam, Zürich og Hamburg seg i Frankfurt for å skrive under på en resolusjon som siktet på å redusere de skadene som den voldelige og undertrykkende narkotikapolitikken hadde påført enkeltmennesker og samfunnet i disse byene. De forpliktet seg gjennom Frankfurtresolusjonen til å gjennomføre forsøk med avkriminalisering og opprette metadonprogrammer og sprøyterom. Dette har ført til en radikal nedgang på overdosestatistikken og til at stoffbrukernes helse- og sosiale tilstand har blitt bedret betraktelig. Dessverre har Norge kun sluttet seg til delvis: Avkriminaliseringen er utelatt og nyutviklede skadereduseringsprosjekter er forbigått i stillhet. Narkotikapolitikken er derfor halvhjertet og mislykket.

Skadereduseringspolitikken har med sine vellykkede resultater utviklet seg videre og flere land, deriblant Holland, Spania, Sveits Tyskland og Canada har forsøkt heroinutdeling. Legeordinert heroin. Formålet har vært å bedre behandlingsresistente heroinavhengiges livskvalitet. En forskningsanalyse om heroinutdeling i Zürich i tidsrommet 1991 - 2005 (Publisert i Lancet 2006; 367:

"En forskningsanalyse om heroinutdeling i Zürich i tidsrommet 1991 - 2005, forteller at utdelingen av heroin medførte at rekrutteringen til heroinmiljøet ble redusert med 82 %."

*Prosjektet førte til at de fleste
en bedre helsetilstand. De
stand til å opprettholde sos
antallet dødsfall og mengde
Antallet heroinavhengige*

Artikkelforfatteren
hero

og forbruk

1830-34 og omtalt i The Independent 2. juni 2006), forteller at utdelingen av heroin medførte at rekrutteringen til heroinmiljøet ble redusert med 82 %. De eneste kriterier var at man sannsynliggjorde sin heroinavhengighet og at heroinet ble injisert i lokalet det ble utdelt. Prosjektet førte til at de heroinavhengige som deltok i forsøket fikk en bedre helsetilstand. De har fått bedre boligforhold, de er bedre i stand til å opprettholde sosiale kontakter, de har mindre sidebruk og antallet dødsfall og mengden rusrelatert kriminalitet har stupt. De heroinavhengige sluttet med opiat, eller gikk over til metadonbehandling, like raskt som tidligere og antallet heroinavhengige synker med 4 % pr. år. Forskerne konkluderer med at nedgangen i rekruttering skyldes at synet på heroinbruk har gått fra å anses som en opposisjonell protesthandling til medisineret sykdom. Det er på tide med en radikal holdningsendring. Skadereduserende tiltak bør heretter prioriteres fremfor brutale maktmidler. Det er behageligere å lene seg til en human politikk begrunnet i vitenskapelige resultater, enn til forstokket og menneskefiendtlig praksis. En folkeavstemning vil neppe gi heldig resultat i dag, da de færreste kjenner alternativene til den forenklete forbudslinjen. Det har gått tradisjon i kriminaliseringen, derfor er radikale kamerater sterkt etterlengtet på feltet.

Arild Knutsen, leder
Foreningen for human narkotikapolitikk
<http://www.fhn.no>
Tlf 413 20 864

heroinavhengige som deltok i forsøket fikk
har fått bedre boligforhold, de er bedre i
iale kontakter, de har mindre sidebruk og
den rusrelatert kriminalitet har stupt. (...)
hengige synker med 4 % pr. år.

n kommenterer forsøkene med
inutdeling i Zürich.

Kina endret verden

AV ALEXIS SCHLACHTER

Det kan synes morsomt, om enn forståelig, når vår tids kapitalistiske medier fremhever de vitenskaplige fremskrittene i den "vestlige" verden. Som oftest "glemmer" de den multi-kulturelle bakgrunnen for en betydelig del av samtidens vitenskap og teknologi.

Tenk om de måtte innrømme at folkene som en gang var underordnet kolonialismen hadde mer fremskredne kulturer enn europeerne og la grunnlaget for at vitenskapen kunne avansere i et globalt perspektiv...

Den engelske filosofen Francis Bacon (1561-1626) snakket om fire oppfinnelser som bidro til å endre verden og å løsrive den fra Antikken og Middelalderen, i større grad enn religiøse forestillinger. De fire banebrytende oppfinnelsene var; papiret, trykkpressen, kruttet og kompasset.

Etter Bacons syn var opphavet til disse oppfinnelsene "uvisst og anonymt", og den lærde briten døde uten å få vite at de var blitt til i Kina.

For tusen år siden fantes ingen bøker i Europa som de vi kjenner fra vår egen tid, bare håndskrevne tekster. I Kina, derimot, hadde bøkene eksistert lenge før dette takket være trykkpressen.

Den eldste kinesiske boken, Diamond Sutra, ble trykket i 868 e.Kr. som en oversettelse til Mandarin av en tekst opprinnelig skrevet i Sanskrit, Indias hellige språk. I boken snakker Buddha med en disippel.

Med årene ble den første trykkpressen med bevegelige skrifttyper til - i det samme landet hvor papiret først ble oppfunnet, 150 år før vår tidsregning.

I stedet for en trykkplate med en ferdig tekst var den basert på små metallbiter som ble kalt typer, en for hver bokstav eller tegn.

Mens man i Kina trykket bøker siden det niende århundre e. Kr., fantes bare manuskripter i Europa. Munker hadde ansvaret for å lage manuskriptene, et arbeid de gjennomførte i klostrene hvor de bodde. I Middelalderen var deres oppgave å bevare og å spre kultur, ettersom svært få andre kunne lese og skrive. Disse manu-

skriptene gjenfortalte for det meste religiøse fortellinger, i mange tilfeller Evangeliene. Ikke én europeisk tekst tok for seg vitenskap og teknologi på det tidspunkt den tyske oppfinneren Johann Gutenberg lanserte sin trykkpresse i 1450.

Selv om nederlenderne allerede hadde utviklet andre trykkpresseaktige innretninger basert på Kinas erfaring, viste Gutenbergs' å være den mest nyttige.

Den første boken som Gutenberg trykket var Bibelen (kjent i dag som Gutenbergs Bibel), mellom 1450 og 1456. Det ble den første teksten på den europeiske delen av det Eurasiatiske kontinent som ble trykket med bevegelige tegn, omtrent som de som kineserne hadde brukt.

Selv om det dukket opp i vesten cirka tusen år senere, var kompasset opprinnelig en kinesisk oppfinnelse fra det fjerde århundre før vår tidsregning. Kristoffer Colombus gjorde nytte av dette vitenskaplige gjennombruddet da han reiste til kontinentet som skulle komme til å få navnet Amerika. Det er verdt å reflektere over hvilken kurs europeisk historie kunne ha tatt om denne kinesiske oppfinnelsen som viste vei for Colombus ikke eksisterte.

En hjørnestein i verdensvitenskapens historie var det metriske systemet, som ble til i Kina det 14. århundre f. Kr., på Han-dynastiets tid. Det første skrevne vitnesbyrdet på bruk av desimaltall i Europa finnes i et spansk manuskript fra 976 e. Kr., det vil si, lenge etter kineserne skrev om dette emnet.

Kjemikere fra det samme asiatiske landet oppdaget at en gitt blanding av kull, svovel og salpeter skapte eksplosjoner: Kruttet var blitt til. En god stund ble denne oppfinnelsen brukt til å lage fyrverkeri; først i sekstenhundretallets Europa ble det utbredt til bruk i skytevåpen.

Listen over kinesiske oppfinnelser og oppdagelser som har fremmet menneskelig utvikling er langt: Fra fyrstikker til porselen, lakk, to måter å fremstille stål på, trillebåren, stigbøylen og seletøy for hester, papirpenger, deklinasjonen av Jordens magnetfelt, biologisk gjødsel og prinsippene for smittelæren.

Hvem er vi?

Bevegelsen for Sosialisme (BfS) er en landsdekkende organisasjon som arbeider for å sette et grunnleggende annerledes samfunn - sosialismen - på dagsorden.

Vi vil bygge broer hvor det i dag er kunstige politiske skiller. Vi vil skape et miljø på tvers av tradisjonelle skillelinjer - de være seg kulturelle, aldersmessige eller mellom kjønnene.

Bevegelsen for Sosialisme verken er eller vil bli noe politisk parti, men forener partipolitisk aktive og folk som ikke finner seg til rette i de etablerte partiene.

Organisasjonen prioriterer debatt og ulike former for opplysningsvirksomhet.

Informasjon, debatt,
medlemskap:

bevegelsen.no

eller skriv til:

Bevegelsen for Sosialisme
Pb. 131
5804 Bergen

*

kontakt@bevegelsen.no

Støtt vårt arbeid
Kontonr.: 0539 15 07653

Lulas betydning

En ting mange på den radikale venstresiden i Norge er glad i, er å kritisere Brasils president, Luiz Inácio da Silva, eller *Lula* på folkekemunne.

Og det finnes saktens grunner til å kritisere Lula for mye hans regjering ikke har fått til siden den kom til makten i 2002. Skattepolitikken er bare kosmetisk endret, omfordelingen av jord står så godt som i stampe, utbygging av skoler og helsestell har det blitt lite av, og selv om mer av regnskogen blir vernet nå enn før er politikken på dette området langt fra tilstrekkelig. Dette bare for å nevne noen av de mest åpenbare manglene.

Ofte trekker europeiske venstre radikale sammenlikninger med Venezuela, som under Hugo Chavez' ledelse har kommet lengre enn Brasil i å gjennomføre tiltak for omfordeling og utvikling av landet.

På den ene siden har de som sier dette et poeng: Det er klart at Chavez er en mer radikal leder, og at hans bevegelse i større grad har utfordret kapitalismen. På den annen side skal en ikke glemme at de to lederne opererer med vidt ulike forutsetninger.

Brasil har ikke de enorme oljereservene som Venezuela sitter på, og som har finansiert utbygging av nye sosiale programmer og industrireising. Trolig har heller ikke Lula de væpnede styrkene i ryggen, og krefter i det brasilianske oligarkiet har gjort det tydelig at de ikke er så interessert i demokratiet når det ikke tjener dets egne interesser. Selv i Venezuela, hvor de militære slutter opp om Chavez, har den USA-støttede opposisjonen forsøkt seg på statskupp og drap av presidenten, og det er ingen grunn til å tro at ikke Lula ville ha blitt utsatt for det samme hvis han i like stor grad utfordret det private næringsliv og de rike landene her og nå.

Samtidig skal en ikke glemme hva Brasil faktisk har oppnådd under årene med Lula i regjering. Minstelønnen har blitt økt og

bevilgningene til sosiale tiltak har blitt økt. 44 millioner brasilianere tjener på at det nå blir utbetalt en slags "borgerlønn" til fattige. Denne kan de bruke til å kjøpe mat, betale bolig, helsestell og utdanning. For mange er dette den eneste pengeinntekten de har! Kombinert med god økonomisk vekst og andre tiltak har dette løftet totalt seks millioner mennesker over fattigdomsgrensen under Lulas regjeringstid.

Den lyserøde regjeringen i Brasil har også bidratt til latinamerikansk integrasjon. Den ligger an til å støtte forslaget om en felles valuta for regionen, noe som er nødvendig for å demme opp for dollarens dominans. Den støtter tiltakene for utbygging av infrastruktur og handel mellom landene i Latin-Amerika, og utvikling av regionen, noe som representerer et brudd med gamle koloniale strukturer. Lula har ikke vært modig nok til å nasjonalisere landets egne gassressurser, men har i det minste vært

krystallklar i forhold til nasjonaliseringen av gassressursene i Bolivia, selv om Brasil som oppkjøper av boliviansk gass har tapt mye penger på dette. Lula sier at Bolivia selv må bestemme sin energipolitikk, og aksepterer således nasjonaliseringen, mens enkelte på høyresiden i Brasil snakket om sanksjoner, noen foreslo til og med invasjon... Brasil har trolig også fungert som en slags buffer mellom USA og Venezuela, noe som kan ha bremsset faren for nordamerikansk aggresjon mot sistnevnte land.

Aldri så mye som mange av oss kunne ha ønsket en mer radikal kursendring i Brasil, er det trolig at Lula er det beste alternativet her og nå. Derfor uttalte presidenten for den cubanske nasjonalforsamlingen, Ricardo Alarcon nylig at det viktigste slaget for venstresiden i Latin-Amerika i år blir å få Lula gjenvalgt. Jeg tror Alarcon er inne på noe.

Even S. U.

B

Returadresse:
Sosialistisk fremtid,
boks 131, 5804 BERGEN

Midtvinter. Snø.

*Eg gjev fuglane brødskorpe.
Og søv ikkje ringare for det.*

Olav H. Hauge, Spør vinden (1971)